

Paula Folch Buqueras

**LA CERTIFICACIÓ I L'ETIQUETATGE ECOLÒGIC EN
EL SECTOR AGROALIMENTARI**

TREBALL DE FI DE GRAU

dirigit per la Dra. Marina Rodríguez Beas

Grau de Relacions Laborals i Ocupació

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

Tarragona

2016

- **Resum**

Estudi a través de la normativa europea, espanyola i catalana de la regulació dels productes ecològics, concretament els pertanyents al sector alimentari, del procés de certificació d'aquests, dels requisits necessaris per utilitzar l'etiqueta ecològica i les funcions competència dels organismes i autoritats de control determinades per l'Estat i les Comunitats Autònomes.

- **Resumen**

Estudio a través de la normativa europea, española y catalana de la regulación de los productos ecológicos, concretamente los pertenecientes al sector alimentario, de su proceso de certificación, de los requisitos necesarios para utilizar la etiqueta ecológica y las funciones competencia de los organismos y autoridades de control determinadas por el Estado y las Comunidades Autónomas.

- **Abstract**

Study through the European, Spanish and Catalan legislation concerning the regulation of organic products, particularly those belonging to the food sector, its certification process, the requirements for using the eco-label and institutions and control authorities determined by the State and the Autonomous Communities.

- **Paraules clau/Key words**

Productes - Ecològics - Producció - Reglament - Etiqueta - Certificació - Control
---

ÍNDIX

1. INTRODUCCIÓ: ELS PRODUCTES ECOLÒGICS	4
1.1 Objectius, classes i característiques dels productes ecològics	11
2. ELS CERTIFICATS	14
2.1 Concepte i tipus de certificats	14
2.2 Els certificats ecològics	16
2.2.1 Què són?	16
2.2.2 Marc normatiu	17
2.2.2.1 A la Unió Europea	17
2.2.2.2 A l'Estat espanyol	19
2.2.2.3 A Catalunya: el Consell Català de Producció Agrària Ecològica	21
3. LES ETIQUETES: CONCEPTE I TIPUS	26
3.1 Les etiquetes ecològiques	27
3.1.1 Concepte i tipologia d'etiquetes	27
3.2 Marc normatiu	32
3.2.1 La regulació internacional	32
3.2.2 La normativa de la Unió Europea	33
3.2.3 En l'àmbit de l'Estat espanyol	37
CONCLUSIONS	44
BIBLIOGRAFIA	48
WEBGRAFIA	48

1. INTRODUCCIÓ: ELS PRODUCTES ECOLÒGICS

La sensibilitat i consciència pel medi ambient és un dels aspectes al que, actualment, es dóna més importància i preocupa més a la societat. Tot i ser una gran preocupació per la qual es duen a terme moltes iniciatives i actuacions, aquestes encara no són suficients. Una d'aquestes iniciatives és la producció ecològica. Els productes ecològics, també anomenats productes biològics, orgànics o bio, són tots aquells productes naturals, processats o no, obtinguts sense haver estat en contacte amb productes químics. Aquests productes naturals no poden presentar residus químics o sintètics per a poder ser denominats com a tal.

L'objecte d'aquest treball sobre els productes ecològics, és estudiar el procés de certificació d'aquests i els organismes avalats per certificar-los com a tal, les etiquetes ecològiques i logotips identificatius dels productes ecològics, així com la regulació de tots aquests aspectes a nivell europeu, espanyol i català. A més, sempre m'ha interessat l'àmbit de l'alimentació i també el de l'ecologia i el medi ambient, de manera que endinsar-me en el desenvolupament d'aquest tema, que engloba aquests dos àmbits, és una oportunitat per ampliar el meu coneixement sobre aquests tipus d'aliments i, així, entendre el seu funcionament i regulació.

El dret ambiental, el qual forma part de l'ampli ventall que conforma el dret administratiu, és la branca jurídica que regula tots aquells aspectes relacionats amb el medi ambient, i per tant, també el tema a desenvolupar en aquest document: els productes ecològics.

El producte ecològic no és només aquell que menys contamina, sinó que ha de permetre estalviar recursos i energia des del moment de l'extracció i elaboració de les primeres matèries, durant la fabricació i també en el procés d'eliminació final a través del reciclatge o altres mètodes. Per als consumidors, el producte ecològic és una mostra de la seva preocupació per les actuacions perjudicials que la societat comet contra el medi

ambient, per al fabricant, també és una oportunitat per dur a terme estratègies de marketing.¹

La Real Acadèmia Espanyola defineix el terme ecològic com aquelles activitats o productes obtinguts o realitzats sense utilitzar compostos químics que danyin el Medi Ambient.²

El Reial Decret 1614/2005, de 30 de desembre, sobre producció agrària ecològica i la seva indicació en els productes agraris i alimentaris³, defineix el concepte de producte agrari ecològic. D'acord amb aquest Reial Decret, els termes "eco", "bio", "ecològic", "biològic", i "orgànic" únicament poden ser utilitzats per referir-se a productes ecològic, que prescindeixi de l'ús de productes químics de síntesi i utilitzi mètodes de conreu de la terra respectuosos amb el medi ambient. Amb aquesta definició, el Reial Decret 1614/2005, de 30 de desembre, sobre producció agrària ecològica i la seva indicació en els productes agraris i alimentaris, va posar fi a l'ús del terme "bio" en productes alimentaris no relacionats amb el mètode de producció ecològic.

Actualment, es poden trobar productes ecològics de diversos tipus, des d'aliments vegetals com animals, fins a productes de neteja o roba i teixits. Tot i així, el principal sector ecològic és el de l'alimentació i, més concretament, els productes d'origen agrícola i de carn ecològica. Els sectors que es dediquen a la producció de productes ecològics es basen en la importància del benestar i salut mediambiental, així com també en la salut de les persones.

En enquestes realitzades en alguns països, es revela que hi ha societats molt sensibilitzades i, en aquestes societats la demanda de productes ecològics és més alta que en les altres.⁴

Els aliments càrnics i agrícoles ecològics, utilitzen una alternativa tecnològica a la convencional per tal de fer la seva pràctica respectuosa amb la natura i que, a més, es

---

¹Duran, Xavier; Fernández Hermana, Luis Ángel; Reales, Lluís. *Produir i consumir a favor del planeta Terra*. Medi Ambient. Tecnologia i Cultura. Núm 6. Barcelona: Quasar Editors, SL.

²Real Academia Española (2016). Diccionario de la lengua española. Recuperat el 02/05/2016 des de <http://dle.rae.es/?id=EL4A1iq>

³Reial Decret 1614/2005, de 30 de desembre, pel qual es modifica el Reial Decret 1852/1993, de 22 de octubre, sobre producció agrària ecològica i la seva indicació en els productes agraris i alimentaris.

⁴Duran, Xavier; Fernández Hermana, Luis Ángel; Reales, Lluís. *Produir i consumir a favor del planeta Terra*. Medi Ambient. Tecnologia i Cultura. Núm 6. Barcelona: Quasar Editors, SL.

tracta d'una forma rentable per als sectors que elaboren productes naturals amb mètodes orgànics ja que eliminen els possibles riscos que els productes químics, que es troben en els aliments produïts tradicionalment, tenen per a la salut. Es pot afirmar, doncs, que l'agricultura ecològica és un sistema de producció agrícola que proporciona als consumidors aliments frescos, saborosos i autèntics alhora que respecta els cicles vitals dels sistemes naturals.

Un altre sector amb molta rellevància dins dels productes ecològics és el de la producció de vins ecològics i altres begudes, ja que gràcies a l'esforç que les bodegues i denominacions d'origen estan fent en investigació, desenvolupament i promoció de vins ecològics, està aconseguint grans avenços i millors resultats cada dia.⁵

Per una banda, cal tenir en compte que pel fet que un producte sigui natural no implica que sigui també ecològic, ja que a diferència dels aliments naturals, els biològics es caracteritzen per tenir cura del sistema agrari, la salut de la terra, la diversitat d'espècies i els cicles biològics. Per a fer-ho, enlloc d'utilitzar fertilitzants i pesticides sintètics, com en el cas de l'agricultura tradicional, s'utilitzen productes naturals evitant, així, alteracions genètiques o químiques en els aliments, i utilitzant mètodes agronòmics, biològics i mecànics que respectin la qualitat, la procedència i l'entorn dels aliments.

Així doncs, els productes ecològics no només es basen en un sistema de producció que respecta la salut dels consumidors, sinó que també es preocupen per la salut dels productes i del medi ambient en el que es desenvolupen, a través de mètodes de producció sostenibles i naturals en els que no s'utilitzen productes químics, ni additius, ni tampoc són modificats genèticament.

D'altra banda, per tal de saber quins productes són realment ecològics cal fixar-se en que disposi de certificat ecològic, ja que la certificació conforme un producte és ecològic, és l'única forma de saber certament que es tracta d'un producte que ha estat produït conforme els criteris establerts per a ser considerat com a tal.

Pel que fa a l'origen dels productes ecològics, el sector agrícola va ser el primer en establir-se l'any 1924, a Àustria. Als anys seixanta van començar a sorgir cultius

---

⁵López González, Jose Ignacio. (2010). *Lecciones de derecho alimentario* (1ª edición). Sevilla: Hispalex

ecològics a Espanya, els quals estaven lligats principalment a associacions ecologistes, que van fer dels productes ecològics una ideologia.

A nivell Europeu, l'any 1985 amb la creació del Llibre Verd⁶, es va plantejar un nou enfocament per intentar resoldre els problemes causats per l'agricultura intensiva, i aconseguir mantenir una agricultura capaç de garantir la conservació del medi ambient, tant a nivell socioeconòmic, com a nivell biològic. Un any després, al 1986, es va donar a conèixer i es va aprovar el programa europeu de suport a l'agricultura ecològica.

Pel que fa a l'Estat Espanyol, el consum total de productes ecològics a Espanya el 1998 suposava menys de l'1% del consum total. Des d'aleshores, la demanda d'aquests productes ha anat creixent, però tot i així, al 2015 només suposaven el 2% del consum total.⁷ Malgrat el consum de productes ecològics no ha augmentat gaire, Espanya és el cinquè país mundial amb més superfície de producció ecològica, i el primer a Europa amb més certificacions ecològiques.⁸

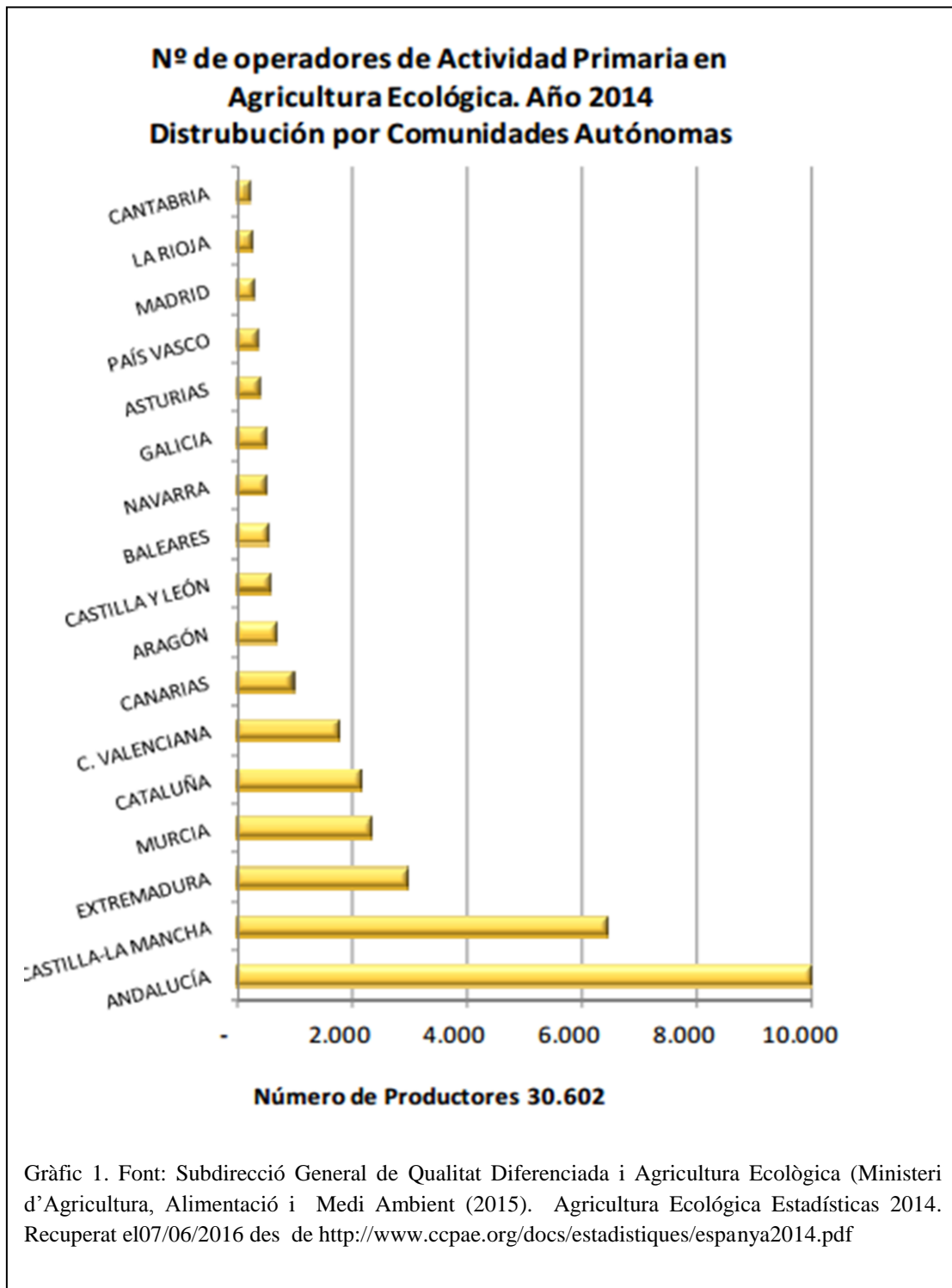
Observant els gràfics 1 i 2, s'aprecia que Andalusia i Castella-La Manxa són les Comunitats Autònomes on es concentra la major part de la producció d'agricultura i ramaderia ecològiques, sobretot de l'oliva i productes herbacis, mentre que Catalunya és la comunitat on s'elaboren, es transformen i es comercialitzen més productes ecològics.

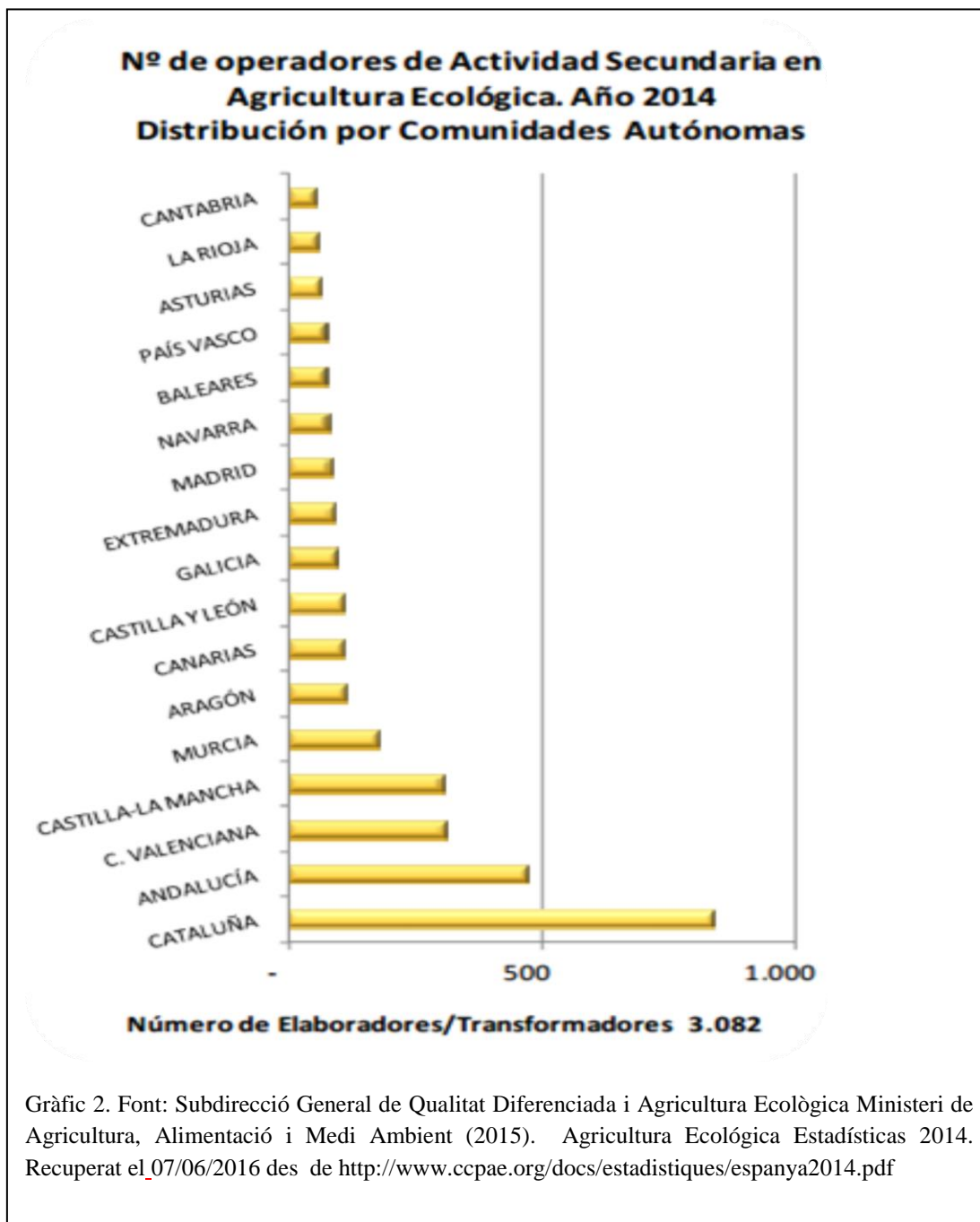
⁶Comisión Europea (2015). Libros verdes. Recuperat el 07/06/2016 des de http://ec.europa.eu/green-papers/index_es.htm : Els Llibres Verds son documents publicats per la Comissió Europea amb l'objectiu d'estimular la reflexió a nivell europeu sobre un tema concret. En aquests, es convida a les parts interessades (organismes i particulars) a participar en un procés de consulta i debat sobre les propostes que es presenten.

⁷Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente.(2015) *Caracterización de la Comercialización y Distribución de Productos Ecológicos a través de los Canales de Venta Especializados*. Recuperat el 16/07/2016 des de http://www.magrama.gob.es/es/alimentacion/temas/la-agricultura-ecologica/estudiocaracterizacioncomercializacioncanalesventaespecializados_tcm7-387574.pdf

⁸*Ibíd*

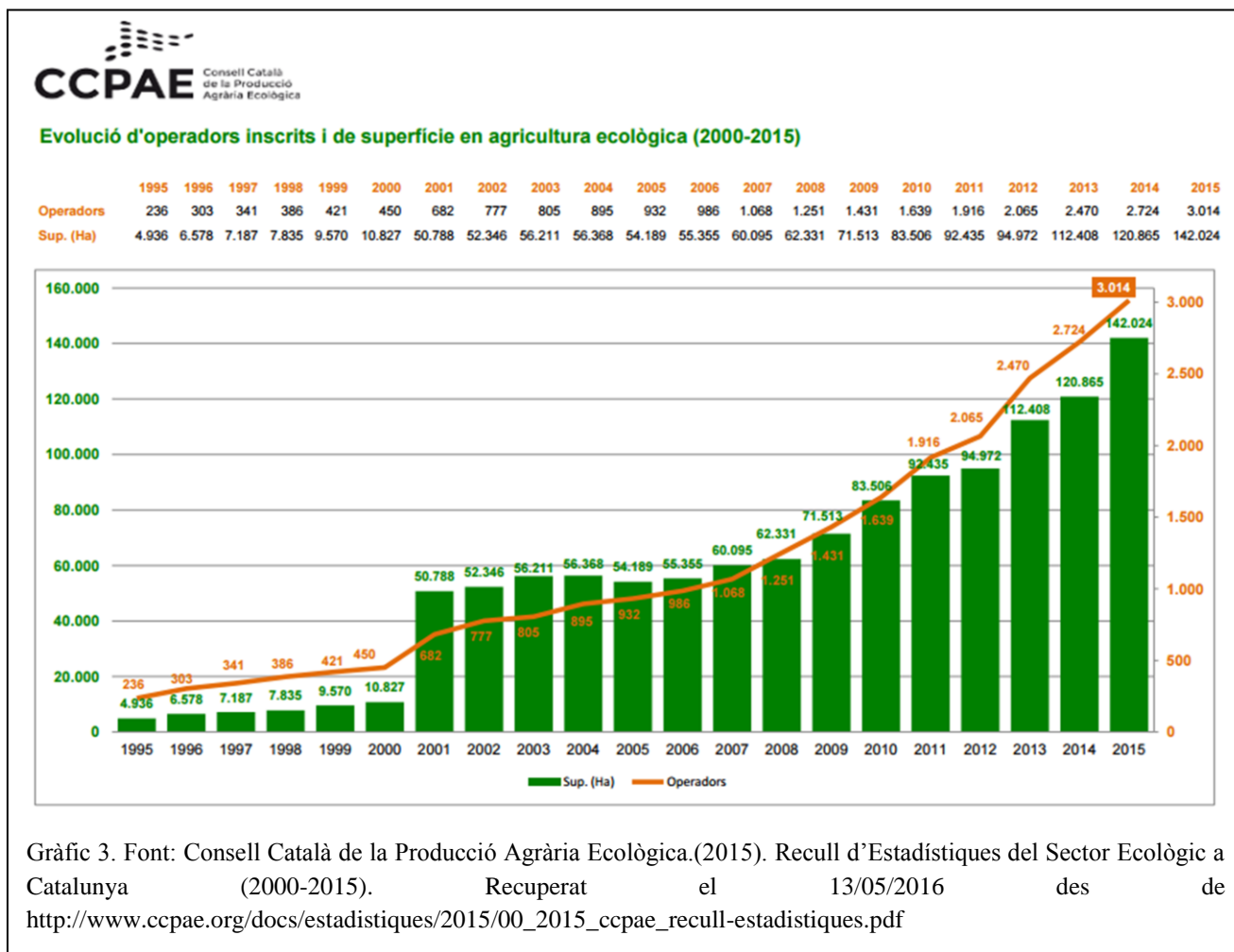

Quasi el 80% dels productes ecològics espanyols s'exporten a països del centre i nord d'Europa, mentre que el 50% dels productes ecològics que es consumeixen a Espanya procedeixen d'altres països.⁹

⁹Facua. (2009). Producción ecológica: de origen a destino. Recuperat el 07/06/2016 des de <http://www.facua.org/es/guia.php?Id=106>

LA CERTIFICACIÓ I L'ETIQUETATGE ECOLÒGIC EN EL SECTOR AGROALIMENTARI

Pel que fa a Catalunya, com es pot observar en el gràfic 3, des de l'any 2000 ha anat augmentant el volum de productors ecològics, així com les hectàrees dedicades a la producció ecològica. Mentre que l'any 2000 hi havia 236 operadors¹⁰ i 4936 hectàrees, al 2015 el nombre de productors havia ascendit fins a 3.014, i les hectàrees utilitzades per a la producció ecològica superaven les 142.000 ha.

¹⁰Segons l'article 2 del Reglament (CE) 834/2007, de 28 de juny, sobre producció i etiquetatge dels productes ecològics, un operador és aquella persona física o jurídica responsable d'assegurar el compliment dels requisits del mateix reglament dins l'empresa ecològica que dirigeix.

Aquest treball s'estructura en tres parts fonamentals:

La primera part introdueix el concepte de producte ecològic, els objectius que busquen aquest tipus de productes, així com les diverses classes que es poden trobar al mercat i les seves característiques, les quals són fonamentals per identificar els productes ecològics, ja que han de complir estrictament els requisits i criteris establerts per la normativa que els regula per tal d'aconseguir el reconeixement com a producte ecològic.

A la segona part es planteja el tema de la certificació. Es realitza una breu explicació sobre què són els certificats i, concretament, els certificats ecològics, que són un dels objectes principals d'estudi d'aquest treball. També s'analitza el marc normatiu en el que es troba regulada la certificació ecològica, així com els organismes avalats per certificar dins la Unió Europea, l'Estat espanyol i Catalunya.

A la tercera part abordem les etiquetes ecològiques, la utilització de les quals no és possible sense que el producte hagi estat prèviament certificat com a producte ecològic i s'hagi sol·licitat la utilització de l'etiqueta a l'entitat autoritzada corresponent.

Pel que fa a la metodologia emprada, és la pròpia de la ciència jurídica, és a dir, analitzar els elements que conforme l'ordenament jurídic (dret positiu i doctrina científica), detectar els problemes d'aplicació dels instruments jurídics i proposar respostes o solucions jurídiques.

1.1 Objectius, classes i característiques dels productes ecològics

Entre els principals objectius de la producció i consum de productes ecològics, s'hi poden trobar els següents:

- produir aliments sans, sense additius químics, ni substàncies d'origen sintètic.
- respectar el medi ambient
- preservar els recursos naturals

Així doncs, els productes ecològics es caracteritzen per ser més saludables al no haver estat en contacte amb pesticides, antibiòtics, fertilitzants sintètics, additius ni conservants, els quals són tan comuns en l'agricultura tradicional. Pel fet de no haver absorbit substàncies artificials i tòxiques, els aliments ecològics són assimilats i metabolitzats correctament per l'organisme, millorant la salut i disminuint la possibilitat de desenvolupar malalties.¹¹

Els productes ecològics, cultivats sense presència d'additius, respectant els ritmes naturals i sense agroquímics, son equilibrats i molt rics en nutrients. Diversos estudis demostren que no es necessària la incorporació de substàncies sintètiques durant el cultiu ni per a la conservació dels aliments, és més, existeix relació entre els pesticides i certes malalties com el càncer, al·lèrgies i l'asma.¹² No només afecten als consumidors aquests productes, sinó que també son perjudicials per a la salut dels treballadors agrícoles, així com al medi ambient ja que l'ús d'aquestes substàncies comporta danys al sòl, l'aigua, l'aire i als éssers vius, comportant un cost addicional a la societat, la qual s'ha de fer càrrec d'eliminar els residus que les substàncies com els pesticides deixen a la natura.

Els productes ecològics ens garanteixen que no han estan transgènics, és a dir, no trobarem aliments ecològics modificats genèticament. La modificació genètica en l'agricultura comporta la pèrdua de varietats i espècies de cultiu ja que l'objectiu de la modificació és arribar a la uniformitat del producte deixant enrere altres varietats i, per tant, perdent-les.¹³

Pel que fa a antibiòtics, són molt comuns en la ramaderia tradicional i actualment és un dels aspectes que més preocupació generen, ja que els antibiòtics i medicaments subministrats als animals també els absorbim al consumir la carn, cosa que pot causar efectes sobre la nostra salut. És per això, que en la ramaderia ecològica no s'administren antibiòtics, ni hormones, ni tranquil·litzants als animals, sinó que se'ls cuida amb tractaments homeopàtics.

Per tant, pot dir-se que l'agricultura ecològica es basa en un tipus de pràctiques pensades per a minimitzar l'impacte de les persones en el medi ambient i assegurant-se,

---

¹¹ López González, Jose Ignacio. (2010). *Lecciones de derecho alimentario* (1ª edición). Sevilla: Hispalex.

¹² *Ibidem*

¹³ *Ibidem*.

ahora, que el sistema agrícola funciona de la manera més natural possible. Ho fa a través de la rotació de cultius, prohibint l'ús de pesticides i fertilitzants sintètics, antibiòtics, additius i altres productes químics, prohibint l'ús d'organismes transgènics, aprofitant els recursos que proporciona el propi medi ambient, seleccionant espècies vegetals i animals locals, així com criant el bestiar en zones a l'aire lliure amb espais oberts i amb alimentació ecològica.¹⁴

---

¹⁴López González, Jose Ignacio. (2010). *Lecciones de derecho alimentario*(1ª edición). Sevilla: Hispalex.

2. ELS CERTIFICATS

2.1 Concepte i tipus de certificats

El terme “certificat” es refereix a una carta o document que confirma una autenticitat o certesa, i el qual pot ser de caràcter públic com és el cas de certificats de naixement, d'estudis, de béns, etc., o bé de caràcter privat, com els certificats emesos per ens no oficials, certificats de treball emesos pels empresaris a petició dels empleats, etc. És a dir, els certificats son documents que garanteixen que un fet compleix amb els estàndards establerts en una norma concreta. Això no vol dir, però, que totes les normes siguin certificables, és a dir, el compliment d'algunes normes no comporta l'obtenció d'un certificat, sinó que és el compliment d'algunes normes concretes les que disposen de certificacions.¹⁵

La certificació tant pot ser de productes, de processos o de serveis i la seva finalitat és mostrar al mercat i als organismes reguladors que una empresa o proveïdor produeix productes, dur a terme processos o presta serveis que compleixen amb uns requisits, ja siguin de salut, d'alimentació, medi ambient o qualitat.¹⁶ En el cas de productes, processos i serveis, és la norma UNE-EN ISO/IEC 17065:2012 la que regula l'acreditació per la seva certificació.

Actualment, la certificació de productes s'ha estès a un gran ventall de sectors, de productes metàl·lics, electrodomèstics, material de construcció i elèctric, parcs eòlics, productes forestals, productes artesans, material ferroviari, xarxes de seguretat, equipament per a la senyalització, i molts més.

Hi ha certificacions que es poden aplicar a empreses de tot tipus de sector i dimensions, aquestes són les certificacions de gestió de la qualitat, les de gestió del medi ambient, les de gestió de riscos i seguretat, i les de gestió de la responsabilitat social. La majoria d'aquests certificats són coneguts amb el nom de Certificats ISO¹⁷, tot i que qui els emet

---

¹⁵Pons, Jean-Claude; Sivardièrre, Patrick. (2002) *Manual de Capacitación - Certificación de Calidad de los Alimentos Orientada a Sellos de Atributos de Valor en Países de América Latina*. Organización de las Naciones Unidas para la Agricultura y la Alimentación (FAO). Oficina Regional de la FAO para América Latina y El Caribe. Recuperat el 10/07/2016 des de <http://www.fao.org/docrep/004/ad094s/ad094s00.htm#Contents>

¹⁶*Ibidem*

¹⁷Certificats ISO: demostren el compromís amb la sostenibilitat i gestió ambiental. MytemplatesLab &TN Team (2015). Normes ISO. Recuperat 07/06/2016 des de <http://www.iso.cat/p/normes-iso.html>

no és la ISO (Organització Internacional d'Estandardització), sinó organismes de certificació externs.

Actualment, l'acreditació en quant a la qualitat del producte és la certificació més comuna en els productes i serveis, i les marques o empreses que l'obtenen generen més confiança al consumidor. La certificació de qualitat es troba present en diversos sectors, com la indústria, agricultura, ramaderia, energia, construcció, sanitat, transport, telecomunicacions, etc., de manera que cada vegada més productes de tot tipus de sectors asseguruen qualitat als consumidors. Existeixen més de cinquanta entitats acreditades per certificar productes dels diversos sectors econòmics.¹⁸

Pel que fa a les certificacions ISO en matèria de Medi Ambient, d'una banda hi ha el Certificat ISO 14001 de Sistemes de Gestió Ambiental, el qual permet l'inici de processos que cuiden i respecten el medi ambient. D'altra banda, el Certificat ISO 5001 de Sistemes de Gestió Energètica assegura que l'empresa fa ús eficient de l'energia, reduint les emissions contaminants.¹⁹

Cal dir que en els darrers anys la regulació i certificació dels productes agroalimentaris ha anat en augment, trobant, actualment, certificats tant de caràcter voluntari com reglamentari, tant certificats Ecològics com certificats de Dominació d'Origen (DO), d'Indicació Geogràfica Protegida (IGP), Producció Integrada, etc.

La seva certificació comporta una sèrie d'avaluacions i proves en mostres del producte per part de l'òrgan certificador, inspeccions en els processos de fabricació, així com també pot comportar la realització d'auditories del sistema de qualitat.²⁰

---

¹⁸Entidad Nacional de Acreditación. Certificación de productos, procesos y Servicios. Recuperat el 04/06/2016 des de www.enac.es/actividades-certificacionproducto

¹⁹*Ibidem*

²⁰*Ibidem*

2.2 Els certificats ecològics

2.2.1 Què són?

Un producte és ecològic quan, després de passar pels processos de certificació, els quals informen de la procedència i qualitat dels aliments, aquests obtenen la certificació ecològica amb l'objectiu de generar confiança sobre aquell producte en els consumidors.²¹

Els certificats ecològics garanteixen que els productes compleixen el que estableix la normativa ecològica, la qual cosa, en matèria de producció ecològica agrària i ramadera, es garanteix a través de la realització de controls addicionals per part de diferents entitats de certificació autoritzades i independents. Aquests controls i anàlisis addicionals es realitzen periòdicament durant el transcurs de l'any, per tal de garantir als consumidors que els productes respecten la normativa i que, per tant, no contenen cap component químic ni se n'utilitza cap per a la seva producció. D'aquesta manera, el producte obté un segell o aval conforme ha estat produït sense ús de productes químics com pesticides, que no ha estat modificat genèticament i que la seva producció es duu a terme vetllant per la salut mediambiental.²²

El cost de la certificació ecològica d'un producte és variable, segons si és de tipus vegetal, ramader o d'indústria alimentària. A banda del cost del procés de certificació en si mateix, el cost que comporten els requisits i controls que han de complir els productors, augmenten el cost final del producte, motiu pel qual els productes ecològics, en la seva majoria, tenen un preu més elevat que els productes tradicionals.²³

---

²²Considerant 31 del Reglament (CE) 834/2007 del Consell, de 28 de juny, sobre producció i etiquetatge dels productes ecològics i pel que es deroga el Reglament (CEE) 2092/91.

²³Gamarra, L. (2015). Lo que debes saber sobre los productos 'ecológicos', 'biológicos' y 'orgánicos'. *El Mundo*. [online] Recuperat el 10/07/2016 des de <http://www.elmundo.es/vida-sana/2015/10/09/56153fe546163f134b8b467b.html>

2.2.2 *Marc normatiu*

2.2.2.1 *A la Unió Europea*

En l'àmbit de la Unió Europea la producció agrària ecològica es regula en els següents Reglaments:

- **Reglament (CE) 834/2007**, de 28 de juny, del Consell sobre producció i etiquetatge dels productes ecològics europeus, que deroga el Reglament (CEE) 2092/91.
- **Reglament (CE) 889/2008**, de 5 de setembre, de la Comissió, pel qual s'estableixen disposicions d'aplicació del Reglament (CE) 834/2007 del Consell, sobre producció i etiquetatge dels productes ecològics respecte a la producció ecològica, el seu etiquetatge i el seu control.
- **Reglament (CE) 1235/2008**, de 8 de setembre, de la Comissió, pel que s'estableixen les disposicions d'aplicació del Reglament (CE) 834/2007 pel que fa a les importacions de productes ecològics procedents de països tercers.

En els reglaments citats, s'estableixen les normes de producció, elaboració, etiquetatge i el sistema de control dels productes ecològics, que han de complir els Estats membres de la Unió Europea que produeixi, elabori o comercialitzi amb productes ecològics. Per a poder produir, elaborar o comercialitzar productes biològics, cal estar autoritzat per l'organisme de control competent en cada país i comunitat. A Catalunya, aquest organisme és el CCPAE.²⁴

Així doncs, per tal de garantir que els productes ecològics segueixen la normativa europea, queden sotmeses al sistema de control creat conforme les normes establertes al Reglament (CE) 882/2004 del Parlament Europeu i del Consell, de 29 d'abril de 2004, sobre els controls oficials efectuats per garantir la verificació del compliment de la legislació en matèria de pinsos i aliments i la normativa sobre salut animal i benestar dels animals.²⁵

---

²⁴Consell Català de la Producció Agrària Ecològica (2016). Normativa sobre la producció agrària ecològica a la Unió Europea. Recuperat el 06/05/2016 des de http://www.ccpae.org/index.php?option=com_content&task=view&id=52&Itemid=249&lang=es

²⁵Anàlisi i perspectives de futur. *Actes del 1r Congrés Català de Producció Agroalimentària Ecològica*. Mollerussa, 2005.

Aquests controls es duen a terme amb la freqüència que es determini en funció del possible risc de que es produeixin irregularitats i infraccions de la normativa. D'acord amb l'article 27.3 del Reglament (CE) 834/2007, de 28 de juny de 2007, sobre producció i etiquetatge dels productes ecològics, tots els operadors, excepte aquells que treballen amb productes ja envasats (com els majoristes), hauran de sotmetre's a una verificació del seu compliment, com a mínim una vegada a l'any.

D'acord amb la normativa Europea, el règim de control l'estableix cada Estat membre o bé cada Comunitat Autònoma, la qual ha de designar com a mínim una autoritat competent²⁶ responsable de realitzar els controls correctament. La Comunitat Autònoma o Estat membre pot traspasar la seva facultat de control a una o a diverses autoritats de control²⁷; o bé delegar funcions de control en un o diversos organismes de control²⁸.

Les autoritats o organismes que realitzin les funcions de control, hauran de fer-ho sempre garantint objectivitat i imparcialitat, disposant de personal qualificat i de recursos per a dur a terme les seves funcions. El sistema de control i certificació ha de ser aplicat a totes les empreses que intervinguin en el procés de producció, elaboració, envasat i comercialització dels productes agraris ecològics.²⁹

Pel que fa als organismes certificadors dels països de la UE, la majoria d'aquests són de caràcter privat, entre aquests, els més destacats són l'**Ecocert** i l'**AB** de França, l'**Okö** i el **Bio** d'Alemanya, el **Naturland** i l'**Eko** d'Holanda, el **Soil Association** del Regne Unit i el **Biogarantie** de Bèlgica.³⁰

---

²⁶El Reglament (CE) 834/2007, de 28 de juny, sobre producció i etiquetatge dels productes ecològics defineix, en l'apartat n) de l'article 2 "autoritat competent" com l'autoritat central d'un Estat membre (o d'una Comunitat Autònoma) competent per a l'organització dels controls oficials en l'àmbit de la producció ecològica de conformitat amb les disposicions establertes per la normativa europea sobre producció i etiquetatge dels productes ecològics o qualsevol altra autoritat a què s'hagi atribuït aquesta competència.

²⁷El Reglament (CE) 834/2007, de 28 de juny, sobre producció i etiquetatge dels productes ecològics defineix, en l'apartat o) de l'article 2 "autoritat de control" una organització pública administrativa d'un Estat membre a què l'autoritat competent li hagi conferit, de manera total o parcialment, les seves competències d'inspecció i certificació en l'àmbit de la producció ecològica de conformitat amb les disposicions establertes al Reglament (CE) 834/2007.

²⁸El Reglament (CE) 834/2007, de 28 de juny, sobre producció i etiquetatge dels productes ecològics defineix, en l'apartat p) de l'article 2 "organisme de control" una entitat tercera privada i independent que dugui a terme la inspecció i la certificació en l'àmbit de la producció ecològica de conformitat amb les disposicions establertes al Reglament (CE) 834/2007.

²⁹Generalitat de Catalunya (2015). Producció Alimentària Ecològica-Sistema de control. Recuperat el 12/06/2016 des de <http://pae.gencat.cat/ca/informacio-general/sistema-control/>

³⁰IPOREX SA (2015). Etiquetas. Recuperat el 10/07/2016 des de <http://www.organic-bio.com/es/etiquetas/>

2.2.2.2 A l'Estat espanyol

A l'Estat espanyol, l'agricultura ecològica està regulada des de l'any 1989, amb l'aprovació del Reglament de la Denominació Genèrica "Agricultura Ecològica", el qual va ser aplicat durant dos anys fins l'entrada en vigor del Reglament (CE) 2092/91 del Consell, de 24 de juny, sobre la producció agrícola ecològica i la seva indicació en els productes agraris i alimentaris. Actualment, la producció ecològica es regula a través del Reglament (CE) 889/2008, de 5 de setembre, de la Comissió, pel qual s'estableixen disposicions d'aplicació del Reglament (CE) 834/2007 del Consell, sobre producció i etiquetatge dels productes ecològics respecte a la producció ecològica, el seu etiquetatge i el seu control.³¹

El control i la certificació de la producció agrària ecològica són activitats competència de les Comunitats Autònomes, ja que així ho estableix l'article 2.1 del Reial Decret 234/2013, de 5 d'abril, pel que s'estableixen normes per a l'aplicació del Reglament (CE) 66/2010 del Parlament i del Consell, de 25 de novembre de 2009, relatiu a l'etiqueta ecològica de la Unió Europea, i les quals, majoritàriament es duen a terme per autoritats de control públiques, a través de consells o comitès d'agricultura ecològica territorial. Així doncs, cada Comunitat Autònoma disposa d'una autoritat competent encarregada d'organitzar aquest control.³²

A Espanya hi ha 17 avals de producció ecològica, una en cada Comunitat Autònoma, el control i la certificació dels quals es duu a terme per organismes públics dependents dels departament d'agricultura de cada comunitat, i que són els següents:³³

- **Comité Aragonés de Agricultura Ecológica (ES-ECO-006-AR)**
- **Consejo de la Producción Agraria Ecológica Principado de Asturias (ES-ECO-012-AS)**
- **Consejo Balear de la Producción Agraria Ecológica (ES-ECO-013-IB)**

---

³¹Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente(2016). *La agricultura ecológica en España*. Recuperat el 10/07/2016 des de <http://www.magrama.gob.es/es/alimentacion/temas/la-agricultura-ecologica>

³²Angelica Cutini. *El derecho de información del consumidor ecologista. Etiquetas ecologicas y procedimiento EMAS III*. Revista de Derecho de la Unión Europea. Madrid ISSN 1695-1085. nº 26 - enero-junio 2014, págs. 289-312.

³³Barros Santos, Carlos. (2009) *Productos Ecológicos*. Madrid: Ed. Vision Libros.

- **Instituto Canario de Calidad Agroalimentaria** (ES-ECO-014-IC)
- **ODECA Oficina de Calidad Alimentaria de Cantabria. Consejería de Desarrollo Rural, Ganadería, Pesca y Biodiversidad** (ES-ECO-015-CN)
- **Consejo de Agricultura Ecológica de la Comunidad de Castilla y León** (ES-ECO-016-CL)
- **Consejo Catalán de la Producción Agraria Ecológica** (ES-ECO-019-CT)
- **Dirección General de Explotaciones Agrarias y Calidad Alimentaria. Consejería de Agricultura y Desarrollo Rural de Extremadura** (ES-ECO-021-EX)
- **Consello Regulador da Agricultura Ecolóxica de Galicia** (ES-ECO-022-GA)
- **Comité de Agricultura Ecológica de la Comunidad de Madrid** (ES-ECO-023-MA)
- **Consejo de Agricultura Ecológica de la Región de Murcia** (ES-ECO-024-MU)
- **Consejo de la Producción Agraria Ecológica de Navarra.** (ES-ECO-025-NA)
- **Consejo de Agricultura y Alimentación Ecológica de Euskadi** (ES-ECO-026-VAS)
- **Dirección General de Agricultura y Ganadería. Consejería de Agricultura, Ganadería y Medio Ambiente** (ES-ECO-027-RI)
- **Comité de Agricultura Ecológica de la Comunidad Valenciana** (ES-ECO-020-CV)³⁴

També existeixen organismes certificadors privats, amb o sense ànim de lucre i que tenen l'objectiu de desenvolupar la producció ecològica certificada, com és el cas de CAAE, Agrocolor, Sohiscert, Ecocert Ambiccert SL, Deméter, Vida Sana i Intereco.³⁵

---

³⁴Comité d'Agricultura Ecològica de la Comunitat Valenciana(2016). Entidades y organismos de control. Recuperat el 12/07/2016 des de <http://www.caecv.com/orgcontrol>

2.2.2.3 *A Catalunya: el Consell Català de Producció Agrària Ecològica*

A Catalunya, del sistema de control de la producció agrària ecològica se n'ocupa el Consell Català de Producció Agrària Ecològica (CCPAE), organisme que va ser creat pel Decret 28/1994, de 21 de gener, pel qual es crea el Consell Català de Producció Agrària Ecològica i se'n regulen la composició i les funcions, per tal d'exercir les funcions d'autoritat única de control dels productes procedents de producció agrària ecològica a Catalunya.

Posteriorment, l'any 2000, amb la Llei 15/2000, de 29 de desembre, se'l va dotar de naturalesa de corporació de dret públic amb personalitat jurídica pròpia, autonomia econòmica i plena capacitat d'obrar.

El Decret 180/2001, de 26 de juny, de regulació de la composició i les funcions del Consell Català de Producció Agrària Ecològica, va modificar l'estructura i va adaptar les funcions del Consell al nou context jurídic, les quals són:

- Aplicar el sistema de control al qual estan sotmesos tots els operadors de productes ecològics.
- Fer difusió del coneixement i l'aplicació dels sistemes de producció ecològica i dels productes que se n'obtenen.
- Proposar al Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural actuacions en matèria de producció agrària ecològica, entre d'altres.
- Gestionar el Registre d'operadors de productes procedents de la producció agrària ecològica.
- Totes les altres funcions l'exercici de les quals li puguin ser delegades pel Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural per resultar necessàries per al compliment de les finalitats que té encomanades.

---

³⁵De la Morena Olías, Jesús, Plaza Martín, Carmen, Osorio Coloma, María del Mar, Martínez Jaén, Carlos, Santiago Subero, Laura, Bilbao Alexiades, Elena.(2003). *El etiquetado ecológico: Verde por dentro, verde por fuera*. Madrid: Garrigues Medio Ambiente. La Ley-Actualidad.

L'any 2006 el Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural (DAAM) de Catalunya va publicar el Llibre Blanc³⁶ de la Producció Agrària Ecològica com a resultat del primer Congrés de la producció agroalimentària ecològica que es va celebrar el mes de març de 2005 a Mollerussa.³⁷

Els objectius del Llibre Blanc es basen en recollir els diferents aspectes de la producció agrària ecològica de Catalunya per confrontar-los amb les reflexions de tot el sector i en que aquest serveixi d'orientació en la redacció del Pla d'Acció per a l'Alimentació i l'Agricultura Ecològiques (PAAAE) 2008-2012, el qual va ser aprovat el 25 de novembre de 2008 pel Govern català, a proposta del Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural i amb la participació d'un total de 7 departaments de la Generalitat de Catalunya.³⁸

L'any 2012 la Generalitat va publicar la Resolució AAM/951/2012, de 15 de maig, la qual aprova el Quadern de Normes Tècniques de la producció agroalimentària ecològica³⁹, i es complementa amb la posterior Resolució AAM/70/2013, de 18 de gener. El motiu d'aquesta resolució és que el Reglament (CE) 889/2008 de 5 de setembre, de la Comissió, pel qual s'estableixen disposicions d'aplicació del Reglament (CE) 834/2007 del Consell, sobre producció i etiquetatge dels productes ecològics respecte a la producció ecològica, el seu etiquetatge i el seu control, no estableix, en l'àmbit de producció ramadera, normes per a totes les espècies ramaderes d'interès a Catalunya, com és el cas dels conills i els cargols. D'aquesta manera, s'aconsegueix una millor aplicació de les normes europees, seguint els criteris i tècniques d'aplicació

---

³⁶El Llibre Blanc és un document coordinat i elaborat pel Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural, en el que s'estudia el sector agroalimentari ecològic català per comprendre millor la problemàtica i les febleses que pateix aquest sector, però també les oportunitats i les forces de què es disposa. L'anàlisi dels diferents temes tractats acaba amb l'establiment d'unes propostes genèriques d'actuació. Es pot trobar en format digital al web de la Generalitat de Catalunya des de <http://pae.gencat.cat/ca/publicacions-materials-referencia/politiques/>

³⁷ Anàlisi i perspectives de futur. *Actes del 1r Congrés Català de Producció Agroalimentària Ecològica*. Mollerussa 2005.

³⁸El PAAAE materialitza les inquietuds expressades pel sector en el primer Congrés Català de la Producció Agroalimentària Ecològica, realitzat a Mollerussa el 2005, així com les propostes recollides en el Llibre Blanc de la Producció Agroalimentària Ecològica, publicat el 2006. El Pla estableix un seguit d'actuacions concretes que tenen per objectiu l'increment de les produccions i del consum dels productes agraris i alimentaris ecològics a Catalunya. Es pot trobar en format digital al web de la Generalitat de Catalunya des de <http://pae.gencat.cat/ca/publicacions-materials-referencia/politiques>

³⁹D'acord amb el CCPAE, el Quadern de Normes Tècniques (QNT) és un document que concreta els aspectes normatius contemplats al reglament per a la casuística concreta dels operadors catalans de producció ecològica, que respon a certes situacions ambigües que cal concretar i establir, per evitar disfuncions i aportar seguretat i garanties tant als responsables de la producció, elaboració i comercialització, com als responsables del control i certificació dels productes agroalimentaris ecològics.

de la normativa de producció i etiquetatge dels productes ecològics. D'aquesta manera, s'adaptava millor a les normes de producció agrària ecològica establertes al Reglament (CEE) 2092/91 del Consell, de 24 de juny, sobre la producció agrícola ecològica i la seva indicació en els productes agraris i alimentaris.

Amb la Llei 2/2014, de 27 de gener de 2014, de mesures fiscals, administratives, financeres i del sector públic, el CCPAE queda regulat com a corporació de dret públic amb personalitat jurídica pròpia, autonomia econòmica i plena capacitat d'obrar en l'exercici de les seves competències.

El CCPAE està format pels operadors titulars d'empreses de producció, d'elaboració, d'importació i/o comercialització de productes ecològics, pels òrgans de govern del CCPAE. També formen part del Consell, el Comitè de certificació i el director tècnic.

El Consell s'estructura en tres àrees de treball, sota la direcció i la coordinació del director/a tècnic/a:

- **L'àrea de certificació** compta amb responsables tècnics especialistes en les diferents tipologies d'operadors inscrits i vetlla per la qualitat de la certificació emesa pel Consell.
- **L'àrea d'inspecció** compta amb responsables tècnics especialistes en els diferents tipus de produccions realitzades pels operadors sotmesos al règim de control del Consell, els quals vetllen per la qualitat d'aquest règim i coordinen l'actuació dels inspectors.
- **L'àrea d'afers generals** compta amb un responsable dels temes relacionats amb els recursos humans i materials, la gestió econòmica, les actuacions de promoció i l'administració i la secretaria del Consell, així com qualsevol altra qüestió de caràcter general no atribuïda a les altres àrees de treball.⁴⁰

---

⁴⁰Generalitat de Catalunya (2016). Consell Català de Producció Agrària Ecològica. Recuperat el 06/06/2016 des de <http://pae.gencat.cat/ca/informacio-general/consell-catala-produccio-agraria-ecologica/>

La Junta Rectora del CCPAE està formada per:

- El President del Consell, el qual és nomenat pel Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural, a proposta de la Junta Rectora i d'entre els seus vocals. Els vocals de la Junta Rectora escolliran, d'entre els seus membres, un vicepresident.
- Tres vocals representants dels titulars d' explotacions de producció i tres vocals representants dels titulars d' empreses elaboradores, empreses importadores de països tercers i/o empreses comercialitzadores, els quals seran elegits democràticament en cada subsector, d'acord amb les normes que sobre procediment electoral estableix el Reglament de règim interior del Consell, pels inscrits a la secció corresponent del Registre i d'entre els mateixos inscrits.
- Tres vocals representants dels consumidors, designats per l'Institut Català de Consum d'entre les organitzacions representatives dels interessos dels consumidors de l'àmbit territorial de Catalunya. Com a mínim, un d'aquests vocals haurà de representar els interessos dels consumidors de productes agroalimentaris ecològics.
- Tres vocals en representació de la Generalitat de Catalunya, un del Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural, un del Departament d'Indústria, Comerç i Turisme, i un del Departament de Medi Ambient.

El mandat dels vocals de la Junta Rectora té una durada de quatre anys, amb possibilitat de reelecció.

Al Comitè de certificació, el qual està format per dos tècnics de l'àrea de certificació del Consell i un tècnic qualificat designat pel Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural, se li atorguen les següents funcions⁴¹:

- Informar sobre les sol·licituds d'inscripció i/o d'ampliació de la inscripció al Registre d'operadors.

---

⁴¹Generalitat de Catalunya (2007). Consell català de Producció Agrària Ecològica. Comitè de certificació. Recuperat el 06/06/2016 des de <http://pae.gencat.cat/ca/informacio-general/consell-catala-produccio-agraria-ecologica/>

- Informar sobre la qualificació i la desqualificació dels productes que han de portar indicacions de la producció agrària ecològica.
- Informar sobre la conveniència d'iniciar un expedient sancionador.
- Informar sobre la suspensió cautelar de la inscripció, d'acord amb el que preveu la normativa vigent sobre procediment administratiu.
- Vetllar pel bon compliment de la normativa vigent de producció agrària ecològica.

El Comitè de certificació funciona en ple, tot i que pot donant-se el cas que, algunes de les seves tasques, siguin encarregades a un o dos dels seus membres per tal de racionalitzar el treball. En canvi, els informes del Comitè, sempre són emesos i signats pels seus tres components, que decideixen per majoria, i els quals poden demanar assessorament a especialistes independents i de reconegut prestigi quan ho considerin convenient per emetre els seus informes. Els membres de la Junta Rectora poden tenir accés als informes elaborats pel Comitè de certificació.⁴²

---

⁴²Generalitat de Catalunya (2007). Consell català de Producció Agrària Ecològica. Comitè de certificació. Recuperat el 06/06/2016 des de <http://pae.gencat.cat/ca/informacio-general/consell-catala-produccio-agraria-ecologica/>

3. LES ETIQUETES: CONCEPTE I TIPUS

Actualment l'etiqueta és una part fonamental dels productes, la qual serveix per identificar, descriure i diferenciar el producte, per donar un servei al client i complir les diferents normatives establertes per a cada sector o indústria. Existeixen diversos tipus d'etiqueta, segons les seves funcions i característiques. S'ha definit el concepte "etiqueta" de diverses formes:

Per una banda, per a STANTON, ETZEL i WALKER (2007) l'etiqueta és la part d'un producte que transmet informació sobre el producte i el venedor, i pot ser part de l'empaquetatge o estar adherida al producte.⁴³

En canvi, per a KERIN, HARTLEY i RUDELIUS (2009), l'etiqueta és una part integral de l'empaquetatge que acostuma a identificar al producte o marca, qui, on i quan s'ha produït, com s'ha d'utilitzar i el contingut i ingredients del paquet.⁴⁴

FISCHER i ESPEJO (2004), però, defineixen l'etiqueta com la part del producte que conté la informació escrita sobre l'article; una etiqueta pot ser part de l'embalatge o simplement un full adherit directament al producte.⁴⁵

D'altra banda, en l'article 3.1 del Reial Decret 1334/1999, de 31 de juliol, pel que s'aprova la norma general d'etiquetatge, presentació i publicitat dels productes alimentaris, es considera etiquetatge qualsevol menció, indicació, marca de fàbrica o comercial, dibuix o signe relacionat amb un producte alimentari que figuri en qualsevol envàs, document, rètol, etiqueta, faixa o collarí que acompanyi o es refereixi al producte alimentari en qüestió.

D'entre els diversos tipus d'etiquetes, hi ha les etiquetes ecològiques, les quals tenen la finalitat d'identificar els productes o serveis que compleixen amb els criteris ambientals i de producció ecològica que les normatives en matèria de medi ambient estableixen.

---

⁴³Asociación Aragonesa de críticos de arte. Revista núm. 32: Galindo Valero, Pedro Antonio (2015). Diseño gráfico de una etiqueta: elementos y funciones. Análisis a partir de productos del sector alimentario. Recuperat el 12/07/2016 des de <http://www.aacadigital.com/contenido.php?idarticulo=1127>.

² *Ibidem*.

³ *Ibidem*.

D'acord amb l'article 23.4 del Reglament (CE) 834/2007, de 28 de juny de 2007, sobre producció i etiquetatge dels productes ecològics, en referència a l'etiquetatge de productes ecològics, i per tal d'evitar possibles mal interpretacions o errors sobre la naturalesa ecològica d'un producte, tant en l'etiqueta com en la publicitat del producte, únicament s'han d'utilitzar paraules o indicacions que facin referència al mètode de producció ecològica quan, al menys, el 95% dels ingredients que componen el producte siguin d'origen purament ecològic. Així, d'acord amb la normativa comunitària, només en aquests casos s'autoritza la utilització del logotip de la Unió Europea en l'etiquetatge, la presentació i la publicitat dels productes que mereixin el qualificatiu d'ecològic.⁴⁶

3.1 Les etiquetes ecològiques

3.1.1 Concepte i tipologia d'etiquetes

L'etiquetatge ecològic és un instrument de política ambiental que serveix per donar a conèixer al públic, mitjançant un determinat logotip en l'etiqueta, que un producte compleix amb una sèrie de criteris ambientals regulats i controlats pels organismes autoritzats corresponents. Es poden distingir etiquetes ecològiques provinents de lliures declaracions ecològiques del fabricant, les ecoetiquetes o certificacions ecològiques per part d'un tercer organisme i les declaracions ambientals.⁴⁷

Els sistemes d'etiquetatge ecològic tenen, principalment, dos objectius:

- Identificar els productes menys perjudicials pel medi ambient gràcies al seu procés d'elaboració i naturalesa.
- Informar de manera precisa i verificable sobre el producte, per tal de que el consumidor utilitzi la informació a l'hora de comprar i decidir en favor dels productes o serveis amb distintius ecològics.

L'etiquetatge ecològic aporta una sèrie de beneficis a la societat oferint informació exacta i certa sobre l'impacte mediambiental dels productes, sensibilitzant als

---

⁴⁶ Barros Santos, Carlos.(2009). *Productos Ecológicos*, Madrid. Vision Libros.

⁴⁷ López González, Jose Ignacio. (2010). *Lecciones de derecho alimentario*(1ª edición). Sevilla: Hispalex

consumidors, millorant les ventes i imatge dels productes etiquetats, premiant les empreses que assumeixin la responsabilitat que tenen en quan a la incidència dels seus productes sobre el medi ambient i, sobretot, fomentant i impulsant la protecció del medi ambient.

Les etiquetes ecològiques es concedeixen d'acord amb les normes reguladores, tant de la Unió Europea, com les normes nacionals i regionals.⁴⁸

L'objectiu principal de l'etiquetatge ecològic es basa en fer ús dels mecanismes del mercat per tal d'estimular la millora continua del medi ambient, comunicant dades exactes, contrastables i no tendencioses relatives als aspectes mediambientals dels productes i serveis, la demanda d'aquells que són preferibles des del punt de vista ambiental.⁴⁹

Les etiquetes ecològiques són un conjunt de logotips que identifiquen i reconeixen les característiques beneficioses pel medi ambient dels productes o serveis en qüestió.

Perquè els productes puguin ser etiquetats amb logotips ecològics, cal que hagin estat certificats com a tal, de manera que s'asseguri el compliment per part d'aquests, en tot el procés d'elaboració del producte, dels criteris establerts per les normes sobre etiquetatge de productes ecològics. Les etiquetes poden tenir caràcter oficial, és a dir, estar regulades per un organisme o administració oficial, o caràcter no oficial, les quals són atorgades per la pròpia empresa o per altres organitzacions privades⁵⁰.

Les etiquetes ecològiques són sistemes de certificació de productes i serveis que avalen un nivell elevat d'excel·lència en relació amb la prevenció i el control global dels seus impactes ambientals. Les ecoetiquetes són de caràcter voluntari. Han de ser exactes, verificables i no enganyoses, i han de tenir en compte tot el cicle de vida del producte. La Norma ISO 14020 d'etiquetatge ecològic i principis bàsics per a tots els sistemes d'eco-etiquetatge, defineix els tipus d'etiquetes ecològiques.⁵¹

---

⁴⁸De la Morena Olías, Jesús, Plaza Martín, Carmen, Osorio Coloma, María del Mar, Martínez Jaén, Carlos, Santiago Subero, Laura, Bilbao Alexiades, Elena.(2003). *El etiquetado ecológico: Verde por dentro, verde por fuera*. Madrid: Garrigues Medio Ambiente. La Ley-Actualidad.

⁴⁹*Ibidem*

⁵⁰López González, Jose Ignacio. (2010). *Lecciones de derecho alimentario*(1ª edición). Sevilla: Hispalex

⁵¹Generalitat de Catalunya. (2014). Recuperat el 26/06/2016 des de http://mediambient.gencat.cat/ca/05_ambits_dactuacio/empresa_i_produccio_sostenible/estrategia_ecodisseny/ecodisseny/eines/eines_id/

Tal i com especifiquen les normes ISO, les quals defineixen els principis generals, els objectius i els procediments que han de regir per als diferents tipus d'etiquetes ecològiques i declaracions ambientals, hi ha tres tipus de sistemes d'etiquetatge ecològic: les ecoetiquetes (tipus I), les auto-declaracions ambientals (tipus II) i les declaracions ambientals (tipus III).⁵²

Pel que fa a la modalitat d'etiqueta tipus I, anomenades “ecoetiquetes” venen regulades a la norma ISO 14024. Es tracta d'un tipus d'etiqueta de qualificació ambiental voluntària, la qual identifica i certifica oficialment que alguns productes o serveis afecten en menor mesura la salut del medi ambient, ja que compleixen un seguit de criteris establerts per la mateixa norma. Es tracta d'una certificació voluntària que s'atorga a petició de l'empresa, per entitats imparcials que revisen el compliment dels requisits mediambientals, establerts per la norma ISO 14024.⁵³ Les ecoetiquetes són atorgades per una entitat certificadora que, un cop ha certificat un producte o servei com a ecològic, li concedeix l'ús de l'etiqueta, la qual informa als consumidors sobre l'origen ecològic d'aquell producte.⁵⁴

Per tant, és una etiqueta atorgada per una empresa o entitat externa a un producte i que, per aconseguir-la cal que l'empresa interessada ho sol·liciti a l'empresa o entitat certificadora, la qual, valorarà els criteris i condicions exigits, també podrà realitzar auditories i controls per a poder prendre la decisió sobre la qualificació del producte com a ecològic i que, per tant, obtingui la pertinent etiqueta.⁵⁵⁵⁶

Una de les etiquetes ecològiques mundialment més conegudes és la de FSC (*Forest Stewardship Council* o Consell d'Administració Forestal). FSC és un organisme internacional que certifica que els boscos s'han gestionat respectant el medi ambient i els drets humans. Està integrat per associacions ecologistes, silvicultors, indústries de la

---

⁵²Dopazo Fraguó, Pilar. (2001). *El Régimen Jurídico de las Marcas de Calidad Ambiental: Etiqueta Ecológica y Tutela Ambiental*. Madrid: Exlibris Ediciones.

⁵³Generalitat de Catalunya (2016). Recuperat el 13/07/2016 des de http://mediambient.gencat.cat/ca/05_ambits_dactuacio/empresa_i_produccio_sostenible/ecoproductes_i_e_coserveis/etiquetatge_ecologic_i_declaracions_ambientals_de_producte/tipus_d_etiquetes_ecologiques/

⁵⁴De la Morena Olías, Jesús, Plaza Martín, Carmen, Osorio Coloma, María del Mar, Martínez Jaén, Carlos, Santiago Subero, Laura, Bilbao Alexiades, Elena.(2003). *El etiquetado ecológico: Verde por dentro, verde por fuera*. Madrid: Garrigues Medio Ambiente. La Ley-Actualidad

⁵⁵FACUA (2016). Producción ecológica: de origen a destino. Recuperat el 13/07/2016 des de <http://www.facua.org/es/guia.php?Id=106&capitulo=903>

⁵⁶Generalitat de Catalunya. Polítiques d'etiquetatge ecològic. Recuperat el 02/07/2016 des de pae.gencat.cat/ca/publicacions-materials-referencia/politiques/

fusta, organitzacions indígenes i institucions de certificació. L'etiqueta FSC certifica fusta, mobles, paper, suro, etc. que provenen d'aquests boscos certificats.⁵⁷

Altres exemples d'ecoetiquetes són les següents⁵⁸:

- Xarxa mundial d'etiquetatge ecològic (GLOBAL ECOLABELING NETWORK). Es tracta d'una associació internacional de sistemes d'etiquetatge ecològic fundada l'any 1994 i amb 24 programes nacionals que combinen múltiples criteris.⁵⁹
- Etiqueta Ecològica Europea (ECOLABEL). Es regula pel Reglament (CE) 1980/2000 del Parlament i del Consell, de 17 de juliol, relatiu a un sistema comunitari revisat de concessió de l'etiqueta ecològica, i s'atorga a productes o serveis. Actualment es tramita a través de les comunitats autònomes.⁶⁰
- Agricultura Ecològica de la Unió Europea. Segell atorgat per la Unió Europea als productes agrícoles o ramaders produïts segons els requisits especificats al Reglament CEE 2092/91 del Consell, de 24 de juny, sobre la producció agrícola ecològica i la seva indicació en els productes agraris i alimentaris.⁶¹
- ÀNGEL BLAU (DER BLAUE ENGEL). És l'etiqueta ecològica d'Alemanya, la qual és una de les primeres certificacions de productes ecològics i dels més prestigiosos.⁶²
- AENOR Medio Ambiente. És una ecoetiqueta atorgada per una entitat privada, AENOR (Associació Espanyola de Normalització i Certificació) d'acord a criteris molt amplis.⁶³

---

⁵⁷Forest Stewardship Council (2016). Recuperat el 02/07/2016 des de <http://www.fsc-spain.org>

⁵⁸De la Morena Olías, Jesús, Plaza Martín, Carmen, Osorio Coloma, María del Mar, Martínez Jaén, Carlos, Santiago Subero, Laura, Bilbao Alexiades, Elena.(2003). *El etiquetado ecológico: Verde por dentro, verde por fuera*. Madrid: Garrigues Medio Ambiente. La Ley-Actualidad

⁵⁹Global Ecolabelling Network (2016). Recuperat el 02/07/2016 des de <http://www.globalecolabelling.net>.

⁶⁰European Commission (2016). Recuperat el 02/07/2016 des de <http://europa.eu.int/comm/environment/ecolabel>

⁶¹European Commission (2015). Recuperat el 02/07/2016 des de http://ec.europa.eu/agriculture/organic/home_es

⁶²Blauer Engel (2016). Recuperat el 02/07/2016 des de www.blauer-engel.de/en

⁶³AENOR (2010). Recuperat el 02/07/2016 des de <http://www.aenor.es>

- Etiqueta del comitè d'Agricultura ecològica. Els diferents comitès o consells d'agricultura i ramaderia ecològica de les diferents comunitats autònomes atorguen aquesta etiqueta.⁶⁴

Pel que fa a les etiquetes ecològiques de tipus II o “autodeclaracions ambientals” es regulen a través de la norma ISO 14021⁶⁵, i són logotips o textos els quals ha avalat el mateix productor per tal d'identificar el producte com mediambientalment respectuós. La certificació, doncs, no la fa cap organisme independent, sinó que és el mateix fabricant qui auto-declara el seu producte com “ecològic” sense la intervenció d'empreses o entitats externes. Per tant, és una informació directa del fabricant, que indica que aquell producte té unes qualitats que altres productes sense la eco-etiqueta no tenen, però sense la garantia de cap tercera part.⁶⁶

Alguns exemples d'autodeclaracions ambientals són les següents:

- Carrefour ECO. És una auto-declaració del fabricant o eco-etiqueta tipus II que l'empresa Carrefour atorga a aquells productes que compleixen amb els seus requisits i comercialitza ella mateixa.⁶⁷
- Auto declaració ECO de LG electrònics. És una etiqueta d'auto declaració de la marca LG que atorga als seus productes que compleixen amb els requisits d'estandarditzats dissenyats específicament⁶⁸
- Cercle de MÖBIUS. És l'auto declaració d'etiquetatge ecològic més utilitzada. Identifica la reutilització i reciclatge dels materials. Només s'utilitza en productes reciclables o que es componen de productes reciclats. Les tres fletxes signifiquen “recollida, “conversió” i “embalatge”. En el seu interior hi ha un

---

⁶⁴Consell Català de Producció Agrària Ecològica (2016). Recuperat el 02/07/2016 des de <http://www.ccpae.org>

⁶⁵Dopazo Fraguío, Pilar. (2001). *El Régimen Jurídico de las Marcas de Calidad Ambiental: Etiqueta Ecológica y Tutela Ambiental*. Madrid: Exlibris Ediciones.

⁶⁶De la Morena Olías, Jesús, Plaza Martín, Carmen, Osorio Coloma, María del Mar, Martínez Jaén, Carlos, Santiago Subero, Laura, Bilbao Alexiades, Elena.(2003). *El etiquetado ecológico: Verde por dentro, verde por fuera*. Madrid: Garrigues Medio Ambiente. La Ley-Actualidad

⁶⁷Carrefour (2016). Recuperat des de <http://www.carrefour.es/eco>

⁶⁸LG Electronics (2016). Recuperat el 02/07/2016 des de <http://www.lge.com/about/sustainability>

nombre que indica el tant per cent de material reciclat que compon el producte, en cas de no tenir número indica que és reciclable i no pas reciclat.⁶⁹

En referència a les declaracions ambientals, es basen en un inventari de dades ambientals quantificades d'un producte amb unes categories prefixades de paràmetres, a partir del qual es realitza una verificació independent d'acord als criteris definits a les normes ISO 14040 i 14025, referents a anàlisis de cicle de vida (ACV). Es tracta d'informació ambiental quantitativa comprensible partint de diferents estàndards. Es realitza una verificació per part d'una tercera part independent.⁷⁰ Les declaracions ambientals són poc habituals, no indiquen en cap moment que aquell producte sigui millor que un altre, sinó que és feina del comprador comparar el producte amb un altre per prendre la decisió. També es diferencien de les etiquetes ecològiques de tipus I, ja que aquestes no defineixen uns criteris sobre la preferència ambiental dels productes ni estableixen uns criteris mínims per complir. A més, les declaracions ambientals poden tractar-se de poques línies explicatives o bé d'un dossier que inclogui tota la informació i l'expliqui detalladament. L'objectiu principal d'aquests tipus d'eco-etiquetes és donar a conèixer tot el cicle de vida del producte i el seu impacte ambiental.⁷¹

3.2 Marc normatiu

3.2.1 *La regulació internacional*

La OMS (Organització Mundial de la Salut) i la FAO (Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació) van crear, l'any 1963, la Comissió del Codex Alimentarius⁷², la qual va desenvolupar el Programa Conjunt FAO/OMS de Normes Alimentàries, en el que s'hi incloïen normes alimentàries, reglaments, codis de

---

⁶⁹Món Sostenible (2010). Recuperat el 26/06/2016 des de <http://www.monsostenible.net/catala/habits/altres/eco-etiquetes-de-tipus-i-ii-i-iii/>

⁷⁰De la Morena Olías, Jesús, Plaza Martín, Carmen, Osorio Coloma, María del Mar, Martínez Jaén, Carlos, Santiago Subero, Laura, Bilbao Alexiades, Elena.(2003). *El etiquetado ecológico: Verde por dentro, verde por fuera*. Madrid: Garrigues Medio Ambiente. La Ley-Actualidad

⁷¹Món Sostenible (2010). Recuperat el 26/06/2016 des de <http://www.monsostenible.net/catala/habits/altres/eco-etiquetes-de-tipus-i-ii-i-iii/>

⁷²El Codex Alimentarius és un codi alimentari que s'ha convertit en un punt de referència mundial pels consumidors, productors i elaboradors d'aliments. FAO(2016). Recuperat el 30/06/2016 des de <http://www.fao.org/fao-who-codexalimentarius/about-codex/que-es-el-codex/es/>

pràctiques i altres textos relacionats. Aquest programa té els objectius de protegir la salut dels consumidors, assegurar unes pràctiques de comerç clares i promocionar la coordinació de totes les normes alimentàries acordades per les organitzacions governamentals i no governamentals.⁷³

Dins del Codex, el comitè sobre Etiquetatge dels Aliments va elaborar les Directrius per a la Producció, Elaboració, Etiquetatge i Comercialització d'Aliments produïts de forma Ecològica, tenint en compte l'increment de la producció i del comerç internacional dels aliments produïts ecològicament.⁷⁴

Les Directrius tenen com a objecte facilitar l'harmonització a nivell internacional dels requisits per als productes ecològics, així com assessorar els governs que volen establir reglaments nacionals en aquesta àrea. Les Directrius inclouen seccions generals per a la producció ecològica; descripcions i definicions; etiquetatge i declaracions de propietats regles de producció i preparació, sistemes d'inspecció i certificació, i control de les importacions.⁷⁵

3.2.2 La normativa de la Unió Europea

En referència a l'etiquetatge de productes ecològics cal tenir present que la seva regulació es va originar amb el Reglament (CE) 2092/1991 del Consell, de 24 de juny, sobre la producció agrícola ecològica i la seva indicació en els productes agraris i alimentaris. L'any 1992, la Unió Europea va crear el sistema voluntari de l'Etiqueta ecològica, el qual estava limitat als productes, motiu pel qual l'any 2000 es va ampliar a l'àmbit dels serveis.⁷⁶

El Reglament (CE) 2092/1991 va ser modificat en múltiples ocasions fins arribar a la seva derogació, substituint-se pel Reglament (CE) 834/2007, del Consell, de 28 de juny

---

⁷³FAO (2016). Recuperat el 30/06/2016 des de <http://www.fao.org/home/es/>

⁷⁴Generalitat de Catalunya. Producció Agroalimentària Ecològica. Recuperat el 13/07/2016 des de <http://pae.gencat.cat/ca/normativa/>

⁷⁵Generalitat de Catalunya. Eines d'identificació (2014). Recuperat el 26/06/2016 des de http://mediambient.gencat.cat/ca/05_ambits_dactuacio/empresa_i_produccio_sostenible/estrategia_ecodis_seny/ecodisseny/eines/eines_id/

⁷⁶Generalitat de Catalunya. Etiqueta Ecològica de la UE (2016). Recuperat el 13/07/2016 des de http://mediambient.gencat.cat/ca/05_ambits_dactuacio/empresa_i_produccio_sostenible/ecoproductes_i_e_coserveis/etiquetatge_ecologic_i_declaracions_ambientals_de_producte/etiqueta_ecologica_de_la_ue/

de 2007, sobre producció i etiquetatge dels productes ecològics. A través d'aquest, es va desenvolupar el Reglament (CE) 889/2008 de 5 de setembre, de la Comissió, pel qual s'estableixen disposicions d'aplicació del Reglament (CE) 834/2007 del Consell, sobre producció i etiquetatge dels productes ecològics respecte a la producció ecològica, el seu etiquetatge i el seu control, el qual va modificar-se pel Reglament (CE) 967/2008 del Consell, de 29 de setembre, pel que es modifica el Reglament (CE) 834/2007, sobre producció i etiquetatge dels productes ecològics, i que segueix vigent actualment.⁷⁷

D'acord amb l'article 23 del Reglament (CE) núm. 834/2007, de 28 de juny de 2007, sobre producció i etiquetatge dels productes ecològics, es considera que un producte inclou termes que es refereixen al mètode de producció ecològic quan, en l'etiqueta, publicitat o documents comercials, el producte, els seus ingredients o les matèries primeres es descriu en termes que suggereixin al comprador que el producte s'ha obtingut conforme a les normes establertes en el Reglament.⁷⁸

L'etiqueta ecològica europea és l'Ecolabel, que d'acord amb el Considerant 1 del Reglament CE/66/2010 del Parlament i del Consell, de 25 de novembre de 2009, relatiu a l'etiqueta ecològica de la Unió Europea, ha d'incloure informació senzilla, exacta, no enganyosa i amb base científica sobre els aspectes ambientals fonamentals considerats per concedir l'etiqueta, amb la finalitat que els consumidors puguin escollir amb coneixement el producte o servei.⁷⁹ El seu àmbit d'actuació, doncs, es dirigeix als productes que puguin reduir els efectes perjudicials pel medi ambient en comparació amb altres productes de la mateixa classe. L'objectiu d'aquesta etiqueta és garantir que els productes que l'obtenen contribueixen a millorar aspectes com la qualitat de l'aire i de l'aigua, la protecció del sol, reducció de residus, estalvi d'energia, gestió dels recursos naturals, prevenció de l'escalfament global, protecció de la capa d'ozó, seguretat ambiental, soroll i biodiversitat.⁸⁰

---

⁷⁷López González, Jose Ignacio. (2010). *Lecciones de derecho alimentario*(1ª edición). Sevilla: Hispalex

⁷⁸Barros Santos, Carlos. *Productos Ecológicos*.(2009) Madrid: Ed. Vision Libros.

⁷⁹*Ibidem*

⁸⁰Generalitat de Catalunya. (2014). Recuperat el 26/06/2016 des de http://mediambient.gencat.cat/ca/05_ambits_dactuacio/empresa_i_produccio_sostenible/estrategia_ecodisseny/ecodisseny/eines/eines_id/

Logotip de l'Etiqueta Ecològica Europea

El Reglament (CE) 834/2007, de 28 de juny de 2007, sobre producció i etiquetatge dels productes ecològics estableix normes estrictes en relació a l'ús d'alguns termes en l'etiquetatge, per tal d'evitar possibles confusions. Tal com s'estableix en l'article 23 d'aquest, els termes "ecològic", "bio", "eco", "orgànic", etc. no poden ser utilitzats en productes no ecològics, ni en el nom d'una marca, ni en l'etiquetatge o publicitat. Queda també prohibit que productes amb presència d'organismes genèticament modificats duguin l'etiqueta de producció ecològica, doncs un dels requisits per a que un producte sigui ecològic és que no hagi estat modificat genèticament.

El logotip de producció ecològica de la UE i els dels seus Estats membres són un complement de l'etiquetatge habitual, i que fomenten la visibilitat d'aquests tipus de productes de cara als consumidors.⁸¹

En el referent als productes agroalimentaris ecològics, l'any 2010 es va publicar el Reglament (CE) 66/2010 del Parlament i del Consell, de 25 de novembre de 2009, relatiu a l'etiqueta ecològica de la Unió Europea, el qual, d'acord amb el seu article 2.1, serà d'aplicació a tot aquells béns o serveis subministrats per a la distribució, consumició o utilització en el mercat comunitari, ja sigui mitjançant pagament o de forma gratuïta.

Per tal d'oferir als consumidors total garantia de que el producte compleix els requisits establerts al Reglament d'agricultura ecològica de la UE, des de juliol de 2010 tots aquells productes produïts, elaborats i envasats dins la UE han de portar el logotip

---

⁸¹López González, Jose Ignacio. (2010). *Lecciones de derecho alimentario* (1ª edición). Sevilla: Hispalex

identificatiu d'agricultura ecològica europea, el qual és la silueta d'una fulla formada per estrelles, sobre un fons verd.⁸²

El Reglament 1169/2011 del Parlament Europeu i del Consell, de 25 d'octubre de 2011, sobre la informació alimentaria facilitada al consumidor⁸³, també exigeix que la informació alimentària dels productes estigui concretada de forma obligatòria en l'etiqueta de l'envàs, per tal que els consumidors puguin reconèixer i fer ús adequat dels aliments.⁸⁴

Logotip de l'Agricultura Ecològica Europea

A l'etiqueta del producte, d'acord amb l'article 24 del Reglament (CE) 834/2007, de 28 de juny, sobre producció i etiquetatge dels productes ecològics, el logotip de la fulla va acompanyat del codi de l'autoritat de control, indicant també el lloc de producció de les matèries primeres, especificant "UE", "no-UE", o el nom del país d'origen de cultiu del producte.⁸⁵

---

⁸²Generalitat de Catalunya. (2014). Recuperat el 26/06/2016 des de http://mediambient.gencat.cat/ca/05_ambits_dactuacio/empresa_i_produccio_sostenible/estrategia_ecodisseny/ecodisseny/eines/eines_id/

⁸³Reglament 1169/2011 del Parlament Europeu i del Consell, de 25 d'octubre de 2011, sobre la informació alimentaria facilitada al consumidor i pel que es modifiquen els Reglaments (CE)1924/2006 i (CE) 1925/2006 del Parlament Europeu i del Consell, i pel que es deroguen la Directiva 87/250/CEE de la Comissió, la Directiva 90/496/CEE del Consell, la Directiva 1999/10/CE de la Comissió, la Directiva 2000/13/CE del Parlament Europeu i del Consell, les Directives 2002/67/CE i 2008/5/CE de la Comissió, i el Reglament (CE)608/2004 de la Comissió.

⁸⁴Considerant 17 del Reglament (UE) 1169/2011 del Parlament Europeu i el Consell, de 25 d'octubre de 2011, sobre la informació alimentaria facilitada al consumidor i pel que es modifiquen els Reglaments (CE) 1924/2006 i (CE) 1925/2006 del Parlament europeu i el Consell, i pel que es deroguen la Directiva 87/250/CEE de la Comissió, la Directiva 90/496/CEE del Consell, la Directiva 1999/10/CE de la Comissió, la Directiva 2000/13/CE del Parlament Europeu i del Consell, les Directives 2002/67/CE, i 2008/5/CE de la Comissió i el Reglament (CE) 608/2004 de la Comissió.

⁸⁵Barros Santos, Carlos. (2009) *Productos Ecológicos*. Madrid: Ed. Vision Libros.

Tal com estableix l'apartat 4 de l'article 23 del Reglament (CE) 834/2007, de 28 de juny, sobre producció i etiquetatge dels productes ecològics, l'etiquetat dels aliments com a ecològics només és permès quan al menys el 95% dels ingredients han estat produïts de manera ecològica. En canvi, aliments no ecològics poden tenir, dins la llista d'ingredients, especificats ingredients d'origen ecològic indicant el número de codi de l'organisme de control assegurant, així, més transparència.⁸⁶

Un cas particular és el del vi, el qual des de 2012 pot ser identificat com a vi ecològic, podent portar el logotip ecològic europeu. Abans de l'any 2012 només era permès identificar el vi com a "vi procedent de viticultura ecològica" i l'ús del segell europeu a l'etiqueta de l'ampolla quedava prohibit.⁸⁷

3.2.3 En l'àmbit de l'Estat espanyol

La normativa que regula l'etiquetatge dels aliments a l'Estat espanyol es basa principalment en els Reglaments europeus sobre l'etiquetatge d'aliments, el Reglament (CE) 834/2007, de 28 de juny, sobre producció i etiquetatge dels productes ecològics, i el Reglament 66/2010 del Parlament i del Consell, de 25 de novembre de 2009, relatiu a l'etiqueta ecològica de la Unió Europea. A banda, però, hi ha normes desenvolupades a partir d'aquestes que són d'aplicació en l'àmbit de l'Estat espanyol.

La regulació de l'etiquetatge ecològic a Espanya, va iniciar-se amb el desenvolupament del Reial Decret 1852/1993, de 22 d'octubre, sobre producció agrícola ecològica i la seva indicació en els productes agraris i alimentaris. Aquest Reial Decret va ser modificat pel Reial Decret 506/2001, d' 11 de maig, i pel Reial Decret 1614/2005, de 30 de desembre, pel qual es modifica el Reial Decret 1852/1993, de 22 d'octubre, sobre producció agrària ecològica i la seva indicació en els productes agraris i alimentaris, el qual és actualment vigent.

Actualment, el Reial Decret 126/2015, de 27 de febrer, és la norma estatal relativa a la informació alimentària dels aliments no envasats i de venda al consumidor final, així

---

⁸⁶Barros Santos, Carlos. (2009) *Productos Ecológicos*. Madrid: Ed. Vision Libros

⁸⁷Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente. La agricultura ecológica. Recuperat el 02/07/2016 des de <http://www.magrama.gob.es/ca/alimentacion/temas/la-agricultura-ecologica/>

com també dels productes alimentaris envasats en els llocs de venda a petició del comprador, i dels envasats pels titulars del comerç al detall.

Per a que el consumidor pugui distingir en el mercat els productes d'origen ecològic, tal com estableix l'article 24.1 apartats a) i b) del Reglament (CE) 834/2007 de 28 de juny, sobre producció i etiquetatge dels productes ecològics⁸⁸, i d'acord amb el Reglament 1169/2011 de 25 d'octubre de 2011, sobre la informació alimentaria facilitada al consumidor⁸⁹, tots els envasos han de portar imprès el codi de l'autoritat i organisme de control o un logotip específic que contingui el nom i el codi de l'entitat de control.

D'aquesta manera, la indústria on s'ha produït el producte queda sotmesa als controls i les inspeccions que corresponen a l'organisme que la Comunitat Autònoma estableixi, constituint una garantia oficial de que el producte compleix amb els requisits de qualitat i les normes establertes al Reglament (CE) 834/2007, de 28 de juny, sobre producció i etiquetatge dels productes ecològics.

Així es determina a l'article 10 del Reial Decret 234/2013 de 5 d'abril, pel que s'estableixen normes per a l'aplicació del Reglament (CE) 66/2010 del Parlament i del Consell, de 25 de novembre de 2009, relatiu a l'etiqueta ecològica de la Unió Europea, en el qual s'hi estableix que correspon als òrgans competents comprovar l'adequat ús de l'etiqueta ecològica de la Unió Europea en els productes que l'hagin obtingut, motiu pel que podran dur a terme controls que permetin observar el compliment dels criteris i requisits que requereix.

El Considerant 52 del Reglament (UE) 1169/2011 de 25 d'octubre de 2011, sobre la informació alimentaria facilitada al consumidor⁹⁰, sobre la informació alimentaria facilitada al consumidor, també estableix que els Estats membres de la UE han de dur a terme controls oficials per tal de complir amb les normes establertes en aquest Reglament i en el Reglament (CE) 882/2004 del Parlament Europeu i del Consell, de 29 d'abril de 2004, sobre els controls oficials efectuats per garantir la verificació del

---

⁸⁸Barros Santos, Carlos. (2009) *Productos Ecológicos*. Madrid: Ed. Vision Libros.

⁸⁹Reglament (UE) 1169/2011 del Parlament Europeu i el Consell, de 25 d'octubre de 2011, sobre la informació alimentaria facilitada al consumidor i pel que es modifiquen els Reglaments (CE) 1924/2006 i (CE) 1925/2006 del Parlament europeu i el Consell, i pel que es deroguen la Directiva 87/250/CEE de la Comissió, la Directiva 90/496/CEE del Consell, la Directiva 1999/10/CE de la Comissió, la Directiva 2000/13/CE del Parlament Europeu i del Consell, les Directives 2002/67/CE, i 2008/5/CE de la Comissió i el Reglament (CE) 608/2004 de la Comissió

⁹⁰*Ibidem*

compliment de la legislació en matèria de pinsos i aliments i la normativa sobre salut animal i benestar dels animals, sobre els controls oficials efectuats per a garantir la verificació del compliment de la legislació en matèria alimentària.⁹¹

Pel que fa a les etiquetes ecològiques concedides a l'Estat espanyol, per tal d'aconseguir-les cal fer-ho a través d'una sol·licitud, la qual ha d'anar acompanyada de tots els certificats i documents que es requereixin. L'organisme competent té l'obligació de verificar que el producte compleix amb els requisits necessaris publicats al diari oficial segons el tipus de producte que es tracti. Aquesta etiqueta produeix un contracte, en el qual s'hi estableix el període durant el qual l'etiqueta pot ser utilitzada.⁹²

La sol·licitud s'ha de presentar davant l'organisme competent que correspongui en cada CCAA, i el qual percebrà un cànon d'entre 200 i 1200€, en funció del cost administratiu que suposi tramitar la sol·licitud. D'acord amb la Recomanació de la Comissió 2003/361/CE de 6 de maig de 2003⁹³, en el cas de les petites i mitjanes empreses (PIMES), el cànon podrà ser com a màxim de 600€, mentre que el cànon per a les microempreses no podrà superar els 350€.

Aquest cànon de sol·licitud podrà ser reduït en un 20% quan els sol·licitants estiguin registrats al sistema comunitari de Gestió i Auditoria Medi Ambientals (EMAS), i es podrà reduir un 15% amb la certificació conforme la norma ISO 14001. Aquestes reduccions s'aplicaran sempre i quan el sol·licitant es compromet a la seva política ambiental, a garantir que els seus productes amb etiqueta ecològica compleixin en la seva totalitat els requisits i criteris de l'etiqueta ecològica europea durant el període que s'estableixi per contracte. En motiu d'assegurar aquest compliment, els sol·licitants hauran de demostrar cada any que segueixen compromesos i compleixen els requisits, enviant una còpia de la seva declaració ambiental verificada.⁹⁴

---

⁹¹Reglament (CE) 882/2004 del Parlament Europeu i del Consell, de 29 de abril de 2004, sobre els controls oficials efectuats per garantir la verificació del compliment de la legislació en matèria de pinsos i aliments i la normativa sobre salut animal i benestar dels animals.

⁹²Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient. (2016). Etiqueta Ecològica Europea en España. Recuperat el 15/07/2016 des de http://www.magrama.gob.es/es/calidad-y-evaluacion-ambiental/temas/etiqueta-ecologica-de-la-union-europea/etiqueta-ecologica-europea-en-espana/lic_esp.aspx

⁹³Recomanació de la Comissió 2003/361/CE de 6 de maig de 2003, sobre la definició de microempreses, petites i mitjanes empreses.

⁹⁴Reglament (CE) 66/2010 del Parlament Europeu i del Consell, de 25 de novembre de 2009, relatiu a l'etiqueta ecològica de la Unió Europea.

Anteriorment, el Reglament (CE) 1980/2000 del Parlament Europeu i del Consell, de 17 de juliol, relatiu a un sistema comunitari revisat de concessió de l'etiqueta ecològica, exigia el pagament d'un cànon anual addicional al cànon de sol·licitud. A l'article 8 i a les Disposicions generals⁹⁵ del Reial Decret 234/2013, de 5 d'abril, pel que s'estableixen normes per a l'aplicació del Reglament (CE) 66/2010, l'exigència d'aquest cànon anual per l'ús de l'etiqueta ecològica s'estableix de caràcter potestatiu pels organismes competents, de manera que no pot ser exigint en el territori nacional.⁹⁶ Aquest canvi té la finalitat de fomentar la utilització de l'etiqueta ecològica i incentivar a aquells que tinguin productes que compleixin els seus requeriments.⁹⁷

1.3.4. En l'àmbit de la Comunitat Autònoma de Catalunya

A Catalunya, l'organisme competent per concedir etiquetes ecològiques és la Direcció General de Qualitat Ambiental del Departament de Territori i Sostenibilitat. Concretament, té competència en la concessió del Distintiu de garantia de qualitat ambiental i de l'Etiqueta ecològica de la Unió Europea.

El Distintiu de garantia de qualitat ambiental és un sistema d'etiquetatge ecològic català que es va crear a través del Decret 316/1994, de 4 de novembre, de la Generalitat de Catalunya. Posteriorment, i mitjançant el Decret 296/1998, el seu àmbit d'aplicació, que fins el moment només anava dirigit als productes, es va ampliar als serveis.

L'objectiu d'aquest Distintiu es basa en atorgar informació fiable i, alhora, promocionar la producció, comercialització i l'ús dels productes i serveis que no només compleixen els requisits mediambientals establerts per la normativa, sinó que els milloren.⁹⁸

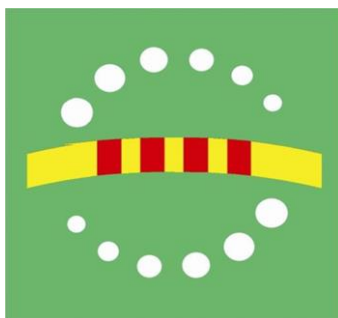
⁹⁵Espanya. Reial Decret 234/2013, de 5 d'abril, pel que s'estableixen normes per a l'aplicació del Reglament (CE) 66/2010 del Parlament Europeu i del Consell, de 25 de novembre de 2009, relatiu a l'etiqueta ecològica de la Unió Europea.

⁹⁶*Ibidem*

⁹⁷Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient. Etiqueta ecològica europea en España. Recuperat el 15/07/2016 des de <http://www.magrama.gob.es/es/calidad-y-evaluacion-ambiental/temas/etiqueta-ecologica-de-la-union-europea/etiqueta-ecologica-europea-en-espana/solicita.aspx>

⁹⁸Generalitat de Catalunya. (2014). Recuperat el 26/06/2016 des de http://mediambient.gencat.cat/ca/05_ambits_dactuacio/empresa_i_produccio_sostenible/estrategia_ecodisseny/ecodisseny/eines/eines_id/

Distintiu de garantia de qualitat ambiental

Pel que fa als productes agroalimentaris, l'organisme de control a Catalunya és el CCPAE, el qual audita i certifica els productes agroalimentaris ecològics. A més, el Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural de la Generalitat de Catalunya vetlla pel desenvolupament d'una producció agroalimentària ecològica.

L'etiquetatge de productes agroalimentaris ecològics a Catalunya es regeix per la normativa europea, és a dir, pel Reglament (CE) 834/2007, de 28 de juny, sobre producció i etiquetatge dels productes ecològics, i el Reglament (CE) 66/2010 del Parlament i del Consell, de 25 de novembre de 2009, relatiu a l'etiqueta ecològica de la Unió Europea.

L'etiqueta ecològica ha de complir amb les normes d'etiquetatge general, a més de les normes d'etiquetatge dels productes ecològics.

Així doncs, en les etiquetes de productes agroalimentaris ecològics certificats pel CCPAE seran dissenyades i utilitzades conforme la normativa, criteris i característiques que especifiquen els Reglaments europeus desenvolupats en els anteriors apartats.

Pel que fa als vins ecològics i els seus derivats, la regulació del seu etiquetatge es basa en el Reglament (UE) 203/2012 de la Comissió, de 8 de març de 2012, que modifica el Reglament (CE) 889/2008, pel que s'estableixen disposicions d'aplicació del Reglament (CE) 834/2007 del Consell, en el que respecta a les disposicions d'aplicació referides al vi ecològic.⁹⁹

---

⁹⁹ Consell Català de Producció Agrària Ecològica. (2016) El segell del CCPAE. Recuperat el 15/07/2016 des de http://www.ccpae.org/index.php?option=com_content&task=view&id=35;lang=ca_ES

Logotip del CCPAE

A Catalunya, per tal d'obtenir l'etiqueta ecològica en un producte cal presentar, primer, una sol·licitud de comercialització davant del CCPAE. Hi ha diversos models de sol·licitud depenent del tipus de producte de que es tracti: per a productes agrícoles frescos, per als productes transformats, per als que reenvasen i/o reetiqueten, per a vins i derivats i per a tots els productes que es distribueixen a l'engròs i sense reetiquetar. Tots els models de formulari es poden descarregar de la pàgina web del CCPAE, de manera que tot aquell qui vulgui sol·licitar la comercialització d'un producte ecològic hi pugui tenir accés.¹⁰⁰

Excepte en el cas de la sol·licitud per a la comercialització de productes distribuïts a l'engròs sense reetiquetar, les sol·licituds han de presentar-se junt amb la prova d'impremta de l'etiqueta.

Per a sol·licitar la baixa de productes autoritzats pel CCPAE, s'ha de fer mitjançant un altre formulari, el qual també es troba a la web del mateix CCPAE.¹⁰¹

D'altra banda, els aliments ecològics sempre han d'estar identificats com a tal, motiu pel qual l'article 31 del Reglament (CE) 889/2008 de 5 de setembre, de la Comissió, pel qual s'estableixen disposicions d'aplicació del Reglament (CE) 834/2007 del Consell, sobre producció i etiquetatge dels productes ecològics respecte a la producció ecològica,

---

¹⁰⁰Consell Català de Producció Agrària Ecològica (2016). Comercialització de producte i etiquetatge. Recuperat el 15/07/2016 des de http://www.ccpae.org/index.php?option=com_content&task=view&id=46&Itemid=247&lang=ca_ES

¹⁰¹Consell Català de Producció Agrària Ecològica (2016). Comercialització de producte i etiquetatge. Recuperat el 15/07/2016 des de http://www.ccpae.org/index.php?option=com_content&task=view&id=46&Itemid=247&lang=ca_ES

el seu etiquetatge i el seu control, estableix que en els albarans i factures que acompanyen productes ecològics durant el seu transport han de constar les dades de l'operador, propietari o venedor del producte, el mètode de producció ecològica del producte, el codi de l'operador en el registre del CCPAE i el codi de la Unió Europea del CCPAE com a Autoritat de Control, el número de lot o altres dades que permetin la traçabilitat del producte.¹⁰²

---

¹⁰²Barros Santos, Carlos. (2009) *Productos Ecológicos*. Madrid: Ed. Vision Libros.

CONCLUSIONS

Els productes agroalimentaris ecològics, es caracteritzen per l'ús de mètodes de producció, elaboració i distribució ecològics, és a dir, com estableix el Reglament (CE) 834/2007, de 28 de juny, sobre producció i etiquetatge dels productes ecològics, els productes ecològics en tot el seu procés de producció no han d'haver estat en contacte amb productes químics ni sintètics, pesticides, antibiòtics, fertilitzants, additius ni conservants.

És per aquestes característiques que els productes ecològics són considerats més saludables pel fet de no haver absorbit substàncies químiques, ajudant, així, a que l'organisme dels seus consumidors els assimili i metabolitzi correctament, millorant la salut i disminuint la possibilitat de desenvolupar malalties.

Els productes, però, no són considerats oficialment ecològics fins després de passar pels processos de certificació que informen sobre la procedència i qualitat dels aliments, i generen més confiança als consumidors.

La funció dels certificats, doncs, és garantir el compliment dels requisits establerts a la normativa ecològica a través de la realització de controls periòdics per part de les autoritats de control. Aquest règim de control l'estableix cada Estat membre, i en el cas de l'Estat espanyol són les Comunitats Autònomes qui designen, al menys, una autoritat competent per a realitzar els controls correctament.

A Catalunya, l'autoritat de control és el Consell Català de Producció Agrària Ecològica, el qual té la funció d'auditar i certificar els productes agroalimentaris ecològics.

El format i característiques de l'etiqueta dels productes ecològics es regeix per uns requisits bàsics establerts al Reglament (CE) 834/2007, de 28 de juny, sobre producció i etiquetatge dels productes ecològics, i al Reglament (CE)66/2010 del Parlament i del Consell, de 25 de novembre de 2009, relatiu a l'etiqueta ecològica de la Unió Europea.

Aquests requisits són, sobretot, referents al format i informació que ha de contenir l'etiqueta. És imprescindible que en l'etiquetatge dels productes alimentaris ecològics s'hi determini:

- Si el producte ha estat produït a la Unió Europea o no, indicant “UE” o “no UE”, o bé el país en el que s’ha produït, en el cas que tots els ingredients provenguin del mateix.
- Ha de constar especificat que es tracta d’un producte ecològic (ECO, BIO, ORG...)
- El codi de l’entitat que ha certificat el producte.
- El codi de la Comunitat Autònoma en la que s’ha certificat el producte.

Per exemple, en el cas de productes ecològics certificats a Catalunya, en la seva etiqueta hi ha de constar el codi del CCPAE, que és el 019, i el codi de la Comunitat Autònoma, que és CT: ES-ECO-019-CT.

Pel que fa al logotip ecològic de la Unió Europea en l’etiquetatge, aquest és obligatori en els productes envasats frescos i transformats en els que al menys el 95% dels ingredients d’origen agrari són ecològics. En canvi, pels productes no envasats i els importats de tercers països, el logotip europeu és opcional.

A més, de la mateixa manera que en els productes no ecològics, per tal de facilitar la seva traçabilitat, en l’etiqueta dels productes ecològics cal indicar les dades identificatives del productor, elaborador o distribuïdor del producte, així com el número del lot i data de consum preferent.

Mentre que fa uns anys la regulació de la certificació i etiquetatge ecològic es basava en poques normes, amb el transcurs del temps la seva legislació s’ha anat ampliant, modificant normes i incorporant-ne de noves i de complementàries. D’una banda, amb el conjunt de normes de la Unió Europea i estatals s’aconsegueix regular tot el procés de certificació de productes ecològics, així com també la utilització de l’etiqueta ecològica, establint auditories i controls periòdics als productes per tal d’assegurar que aquests continuen disposant de les característiques ecològiques que tenien en el moment en que se’ls va certificar com a tal. Aquest mètode de control és eficaç i aporta seguretat als consumidors sobre aquests productes. D’altra banda, però, un aspecte negatiu de la normativa és l’establiment dels cànon que les empreses i productors han de pagar per sol·licitar i obtenir els certificats i les etiquetes ecològiques, provocant un desavantatge en els productes ecològics davant els productes no ecològics, ja que incrementen el cost

d'aquests per als consumidors, de manera que molts consumidors acaben optant per adquirir productes no ecològics per la diferència de preu.

L'etiqueta és obligatòria en tots els productes, ja que es tracta de l'element en el que hi consta tota la informació alimentària, de producció i consumició, motiu pel qual per tal que els productes ecològics estiguin en les mateixes condicions que els no ecològics, haurien de poder disposar de l'etiqueta ecològica sense la necessitat de pagar més que la resta de productes. D'aquesta manera no hi hauria tanta diferència en el cost dels productes i segurament molts més consumidors optarien per comprar-los.

Des del meu punt de vista, la regulació relativa als productes ecològics i a la seva certificació i etiquetatge assoleix el seu objectiu, ja que la normativa determina de forma concreta els criteris i procediments que s'han de tenir en compte i s'han de realitzar per tal que els productes ecològics que vulguin ser reconeguts com a tal, puguin aconseguir-ho, així com també, que la població disposi de la suficient informació a l'hora d'adquirir productes, i pugui identificar fàcilment els que són ecològics. A més, tot i que cada Comunitat Autònoma i cada país disposi de logotips d'etiqueta ecològica propis, els quals no són tant coneguts en els Estats dels que no són originaris, el logotip de l'etiqueta ecològica europea és el referent que ajuda a identificar els productes provinents d'altres països com a ecològics, ja que és un logotip comú per a tots els Estats membres de la Unió Europea.

També considero que tota la regulació referent als controls i eco auditories, per comprovar que els productes certificats com a ecològics continuïn respectant els requisits exigits per a ser-ho és molt específica, i el fet que a Espanya cada Comunitat Autònoma disposi d'almenys un organisme de control, repartint-se, així, el treball entre els diferents organismes i comunitats, ajuda a que el control sigui més eficaç. D'altra banda, però, crec que en part, és comprensiu que els productes ecològics tinguin un cost més elevat respecte dels que no ho són, ja que la seva producció és a menor escala que la resta de productes del mateix tipus, i els materials i processos utilitzats per a produir-los comporten més cost. Tot i així, seria positiu tant pels consumidors com pel medi ambient i el mercat, que s'aconseguís algun tipus de mesura que ajudés a disminuir el cost actual dels productes ecològics, com alguna bonificació per a la producció ecològica o l'eliminació dels cànon econòmics que actualment s'han de pagar per fer ús de l'etiqueta ecològica, doncs l'etiqueta i la informació en els productes és

obligatòria, i no hauria de suposar cap inconvenient ni desavantatge. Penso que si mica en mica s'incorporessin mesures que afavoreixin la producció ecològica i la seva compra, sobretot en l'aspecte econòmic, la demanda i consum d'aquests productes augmentaria i, aconseguint igualtat de preu entre un mateix producte ecològic i no ecològic, s'aconseguiria que el consumidor escollís en funció de la seva ideologia, en comptes de fer-ho per motius econòmics.

Finalment, per concloure, fer referència al recorregut que ha fet el sector agroalimentari ecològic des dels seus inicis fins a l'actualitat, tant a nivell normatiu com a nivell de participació, la qual ha augmentat considerablement en els últims anys i segueix creixent contínuament. Amb la recerca realitzada per a l'elaboració d'aquest treball, he conegut molts àmbits referents al dret ambiental que no coneixia, així com organismes internacionals, europeus i estatals. Tot plegat m'ha fet adonar de la immensitat de moviments i organismes que treballen per la cura del medi ambient i que, tot i ser una proporció molt petita de la població qui realment actua en consonància amb la protecció del medi ambient, com en el cas dels aliments d'origen i producció ecològica, cada vegada va agafant més rellevància en la societat.

BIBLIOGRAFIA

- Barros Santos, Carlos.(2009). *Productos Ecológicos*. Madrid: Ed. Vision Libros.
- Cutini, Angelica. *El derecho de información del consumidor ecologista. Etiquetas ecologicas y procedimiento EMAS III*. Revista de Derecho de la Unión Europea. Madrid ISSN 1695-1085. nº 26 - enero-junio 2014.
- Dopazo Fraguío, Pilar. (2001). *El Régimen Jurídico de las Marcas de Calidad Ambiental: Etiqueta Ecológica y Tutela Ambiental*. Madrid: Exlibris Ediciones.
- Duran, Xavier; Fernández Hermana, Luis Ángel; Reales, Lluís. *Produir i consumir a favor del planeta Terra*. Medi Ambient. Tecnologia i Cultura. Núm 6. Barcelona: Quasar Editors, SL.(1993)
- López González, Jose Ignacio. (2010). *Lecciones de derecho alimentario*(1ª edición). Sevilla: Hispalex
- Pons, Jean-Claude; Sivardièrre, Patrick.(2002) *Manual de Capacitación - Certificación de Calidad de los Alimentos Orientada a Sellos de Atributos de Valor en Países de América Latina*. Organización de las Naciones Unidas para la Agricultura y la Alimentación (FAO). Oficina Regional de la FAO para América Latina y El Caribe.
- Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente.(2015) *Caracterización de la Comercialización y Distribución de Productos Ecológicos a través de los Canales de Venta Especializados*.
- Anàlisi i perspectives de futur. *Actes del 1r Congrés Català de Producció Agroalimentària Ecològica*. Mollerussa, 2005.

WEBGRAFIA

- AENOR <http://www.aenor.es>
- Blauer Engel www.blauer-engel.de/en
- Boletín Oficial del Estado. www.boe.es
- Carrefour <http://www.carrefour.es/eco>
- Comisión Europea. <http://ec.europa.eu>
- Consell Català de la Producció Agrària Ecològica. <http://www.ccpae.org>

LA CERTIFICACIÓ I L'ETIQUETATGE ECOLÒGIC EN EL SECTOR AGROALIMENTARI

- Comitè D'agricultura Ecològica De La Comunitat Valenciana
<http://www.caecv.com>
- Entidad Nacional de Acreditación. www.enac.es
- European Comission <http://europa.eu.int>
- Facua. <http://www.facua.org>
- Forest Stewardship Council <http://www.fsc-spain.org>
- Generalitat de Catalunya <http://pae.gencat.cat>
- Global Ecolabelling Network <http://www.globalecolabelling.net>.
- IPOREX SA <http://www.organic-bio.com>
- LG Electronics <http://www.lge.com>
- Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente.
<http://www.magrama.gob.es>
- Món Sostenible <http://www.monsostenible.net>
- MytemplatesLab &TN Team. <http://www.iso.cat>
- Real Academia Española <http://dle.rae.es>